

PA 16

Pensionsavtal för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet 2016

Med i avtalet införda ändringar t o m 2023 samt senare tillkomna
förhandlingsprotokoll t o m 2025

INNEHÅLLFÖRTECKNING

Förord	5
Inledande bestämmelser	7

AVDELNING I

1 kap. Inledande bestämmelser	10
2 kap. Förmåner och finansiering	14
3 kap. Pensionsgrundande lön	15
4 kap. Storlek och beräkning av premier	17
5 kap. Val av tjänstepensionsförsäkring	19
6 kap. Rättelse av pensionspremie	20
7 kap. Flytt av pensionskapital	21
8 kap. Utbetalning av ålderspension	21
9 kap. Sjukpension	22
10 kap. Efterlevandepension	24
11 kap. Utbetalning av sjuk- och efterlevandepension	26
12 kap. Övrigt	28
13 kap. Information om inbetald premie	28

AVDELNING II

1 kap. Inledande bestämmelser	29
2 kap. Beräkning av förmånsbestämd pension	32
3 kap. Premiebestämd ålderspension	33
4 kap. Förmånsbestämd ålderspension	39
5 kap. Sjukpension	47
6 kap. Efterlevandepension	48
7 kap. Intjänande av förmånsbestämd pensionsrätt	50
8 kap. Värdesäkring under utbetalningstid	52
9 kap. Förmånligare villkor	52
10 kap. Utbetalning av förmånsbestämda pensionsförmåner ..	52
11 kap. Efterskydd	54
12 kap. Övergångsbestämmelser till Avdelning II	54

INNEHÅLLFÖRTECKNING

Förhandlingsprotokoll 20231220 Slutlig version av PA16	70
Förhandlingsprotokoll 20230505 Överenskommelse om ändringar i PA16	72
Bilaga 2 till förhandlingsprotokoll 20230505	77
Bilaga 3 till förhandlingsprotokoll 20230505	79
Bilaga 4 till förhandlingsprotokoll 20230505	82
Förhandlingsprotokoll 20230607 Försäkringsteknisk ålder Avdelning I och Avdelning II	84
Förhandlingsprotokoll 20241213 Uppehåll i utbetalning av förmånsbestämd pension	85
Förhandlingsprotokoll 20241213 Uppehåll i utbetalning av premiebestämda ålderspensioner samt ändring av utbetalningstiden i statliga tjänstepensionsbestämmelser	89
Förhandlingsprotokoll 20250930 Ramavtal om löner m.m. för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet (RALS 2025–2027) m.fl. avtal (Utdrag, 10–11 §§)	93

Förord

Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR) har på uppdrag av medlemsförbunden inom den statliga sektorn, förbundsområdena OFR/S,P,O, tagit fram detta avtalstryck av tjänstepensionsavtalet PA 16.

Ändringar i och tillägg till den ursprungliga lydelsen av pensionsavtalet från år 2015/2016 har inarbetats i en ny version av avtalstexten genom förhandlingsprotokoll från den 20 december 2023, Slutlig version av PA 16. Föreliggande avtalstryck innehåller dessutom senare tillkomna ändringar till och med 2025-12-31.

Enligt uppdrag,

Svante Uhlin
Offentliganställdas Förhandlingsråd

2015-11-11
(inklusive ändringar t o m 2023-12-31)

Parter

Arbetsgivarsidan: Arbetsgivarverket

Arbetstagarsidan: OFR/S,P,O¹
Saco-S
Seko, Service- och kommunikationsfacket

Pensionsavtal för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet 2016 (PA 16)²

Inledande bestämmelser

1 § Inledning^{3,4}

Parterna har kommit överens om ändringar i PA 16. Ändringarna tillämpas från och med 2024-01-01, om inget annat särskilt anges. Avtalet är uppdelat i två avdelningar. För arbetstagare födda 1987 eller tidigare tillämpas Avdelning II. För arbetstagare födda 1988 och senare tillämpas Avdelning I. I vissa fall, som framgår av avtalet, kan Avdelning I vara tillämbart även för arbetstagare födda 1987 eller tidigare.

2 § Syfte

Villkoren för tjänstepensionen utgör en betydelsefull del av arbetstagarens anställningsvillkor.

¹ Anslöts 23 februari 2016 genom förhandlingsprotokoll 2016-02-23.

² Avtalet ändrat genom protokoll 2023-05-05.

³ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2023-12-20.

⁴ Parterna är enligt protokoll 2017-02-17 överens om att arbetstagare som omfattas av det av Riksdagsförvaltningen tecknade PA 16-RD från och med den 1 januari 2016 hanteras som om de innefattas i PA 16:s tillämpningsområde.

Bestämmelserna i avtalet är utformade så att de bidrar till verksamheternas kompetensförsörjning över tid. Parternas syfte är också att bestämmelserna ska vara långsiktigt hållbara, möjliggöra ett längre arbetsliv och ge en bra pension. Vidare vill parterna ge arbetstagaren möjlighet att påverka sin pension samtidigt som parterna tar ansvar genom utformning av regler som rör förvaltningen av pensionskapitalet

Det behov av flexibilitet som kan finnas för uttag av del av pension när en arbetstagare vill minska sin arbetstid i slutet av arbetslivet tas om hand av bestämmelserna om ålderspension flex. Konstruktionen innebär att arbetstagaren tillgodoräknas en premie på det sätt som framgår av bestämmelserna. Det ger möjlighet till ett mer flexibelt pensionsuttag.⁵

Pensionsnämnd för det statliga avtalsområdet

3 § Nämnden och dess sammansättning⁶

Parterna inrättar genom ingående av detta avtal en Pensionsnämnd för det statliga avtalsområdet. Nämnden har sex ledamöter, varav tre utses av Arbetsgivarverket och en av varje arbetstagarpart. En av arbetsgivarledamöterna är ordförande och en av arbetstagarledamöterna är vice ordförande.

4 § Beslutsföret⁷

Pensionsnämnden är beslutsför när tre eller två ledamöter från såväl arbetsgivar- som arbetstagersidan är närvarande, bland dem ordförande eller vice ordförande. För beslut i ärenden enligt 6 § krävs enighet i nämnden.

För beslut i enlighet med 7 § gäller majoritetsbeslut. Vid lika röstetal har ordförande utslagsröst.

5 § Kanslifunktion

Parterna är ense om att Pensionsnämndens kanslifunktion bör utövas av Statens tjänstepensionsverk (SPV).

⁵ Ändrad genom protokoll 2023-05-05

⁶ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2016-02-23

⁷ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2016-02-23

6 § Nämndens funktion⁸

Pensionsnämnden ska på begäran av SPV eller försäkringsgivare som meddelar försäkring enligt detta avtals Avdelning I eller för individuell ålderspension enligt Avdelning II, tolka villkoren i detta avtal.

Pensionsnämnden ska fungera som parternas organ gentemot SPV, i dess funktion som administratör, enligt vad som regleras i särskild överenskommelse mellan Arbetsgivarverket och SPV.

7 § Vissa särskilda frågor

Utöver vad som sägs i 6 § ska nämnden pröva frågor om pensionens storlek vid samordning mellan tjänstepension och lagstadgad pension för arbetstagare födda 1938 eller senare vilka omfattas av pensionsavtalet PA 74.

Nämnden har att pröva om en arbetstagares livränta enligt PA 91, PA/SPR -74, PAF och andra statliga pensionsavtal som inte räknats upp eller samordnats ska uppräknas enligt 7 kap. 2 § Avdelning II, PA 16 och i så fall från vilket datum⁹.

Nämnden ska också hantera den situation som anges i 6 kap. 4 § Avdelning I. Underlaget för nämndens ställningstagande i sådant fall tas fram av den som utövar nämndens kanslifunktion.

8 § Tidigare tolkningar av PA 03-nämnden

De uttalanden och beslut som fattats av tidigare PA 03-nämnden ska fortfarande tjäna till vägledning i fråga om beslut som avser regler som överförts från PA 03 till detta avtals Avdelning II, om inte Pensionsnämnden beslutar om annat. Detta gäller inte för tolkning av avtalet i övrigt om inte nämnden uttryckligen beslutar så. Härvid gäller beslutsförhetsregeln i 4 § första stycket.

Giltighet

9 § Giltighetstid och ikraftträdande

Avtalet gäller tillsvidare från och med den 1 januari 2016 med en ömsesidig uppsägningstid om minst sex månader inför ett årsskifte. Har en sådan uppsägning gjorts upphör avtalet vid det närmaste årsskiftet. Avtalet kan dock inte upphöra förrän tidigast den 1 januari 2018.

⁸ Parterna är enligt förhandlingsprotokoll 2017-02-17 överens om att pensionsnämnden för det statliga avtalsområdet även innefattar det av Riksdagsförvaltningen tecknade pensionsavtalet PA 16-RD.

⁹ Ändrad genom 2019-06-18 samt 2020-11-30.

Avdelning I

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Tillämpningsområde

Avdelning I gäller för arbetstagare födda 1988 eller senare med anställning inom det statliga avtalsområdet¹⁰ med de tillägg respektive undantag som följer av nedanstående stycken.

Denna avdelning gäller även arbetstagare med anställning inom det statliga avtalsområdet födda 1987 eller tidigare, som

1. tjänstgör inom ramen för sin anställning som tidvis tjänstgörande enligt lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar (GSS-T),¹¹
2. reservofficerare som tidvis tjänstgör i sin tillsvidareanställning som reservofficerare¹² eller
3. träffat överenskommelse om anslutning till avtalets tillämpningsområde enligt 3 och 4 §§.

Centrala parter kan genom kollektivavtal komma överens om att denna avdelning även ska gälla för andra grupper än de som anges i andra stycket.

Avdelningen gäller inte för¹³

1. arbetstagare för vilka regeringen utfärdar särskilda pensionsbestämmelser såvida dessa bestämmelser inte överensstämmer med detta avtal eller
2. arbetstagare som enligt särskilt avtal med arbetsgivaren omfattas av andra pensionsbestämmelser,
3. arbetstagare som är lokalanställda utom riket eller
4. arbetstagare som tillträder en anställning efter utgången av kalendermånaden före den månad då arbetstagaren fyller 69 år.¹⁴

¹⁰ Denna avdelning gäller inte för anställda inom Stiftelsen Skansen eller Stiftelsen Svenska barnboksinstitutet. För stiftelsen Föremålsvård i Kiruna gäller statliga pensionsbestämmelser för arbetstagare som nyanställs den 1 februari 2013 eller senare.

¹¹ Under sådan tjänstgöring gäller för den som på grund av tjänstgöringen är ledig från en anställning i vilken arbetstagaren omfattas av avdelning II intjänande av tjänstetid enligt 4 kap. 4 § Avdelning II.

¹² Under sådan tjänstgöring gäller för den som på grund av tjänstgöringen är ledig från en anställning i vilken arbetstagaren omfattas av avdelning II intjänande av tjänstetid enligt 4 kap. 4 § Avdelning II.

¹³ Ändrad genom protokoll 2023-05-05

¹⁴ Se dock särskilda bestämmelser i 10 kap. 1 §

Arbetsgivaren kan medge att undantaget från avdelningens tillämpningsområde enligt fjärde stycket punkten 4 inte ska gälla för arbetstagaren.

2 § Vissa definitioner

Arbetsgivaren	Arbetsgivarverket eller den myndighet/motsvarande som Arbetsgivarverket bestämmer, om inte regeringen föreskriver något annat.
Försäkringsgivare	Det försäkringsbolag eller liknande som förvaltar ålderspension enligt denna avdelning.
Försäkringstagare	Arbetsgivaren.
Försäkringstekniska riktlinjer	Innehåller principerna för beräkning för förvaltning, avkastning, återbäring och liknande i en viss försäkring.
Försäkringsvillkor	Skriftliga villkor som reglerar vad som särskilt gäller för en viss försäkring.
Inkomst- och prisbasbelopp	(ibb respektive pbb) såsom det årligen fastställs av regeringen.
Lokal arbetstagarorganisation	Den del av en central arbetstagarorganisation som denna bestämmer, i förekommande fall med stöd av Huvudavtalet.
Pensionsgrundande lön	Den lön som enligt denna avdelning ligger till grund för beräkning av pensionspremier.
Pensionspremier	De belopp som beräknas och betalas till en försäkringsgivare för förvaltning.
Tjänstepensionsförsäkring	Försäkring inom vilken en viss försäkrad arbetstagers pension förvaltas.
Återbetalningsskydd	Frivilligt skydd för arbetstagaren som till viss kostnad medger att anhöriga får del av pensionskapitalet om den försäkrade/arbetstagaren dör.

3 § Överenskommen anslutning till avdelningens tillämpningsområde

En arbetstagare som är född 1987 eller tidigare kan, under de förutsättningar som anges i denna paragraf samt i 4 och 5 §§, träffa överenskommelse med arbetsgivaren om att arbetstagaren ska omfattas av Avdelning I.

En sådan överenskommelse kan träffas om arbetstagaren inte i tidigare eller nuvarande anställning har omfattats av förmånsbestämd ålderspension enligt Avdelning II, PA 03 eller andra statliga pensionsbestämmelser.

En överenskommelse kan också undantagsvis träffas även om en arbetstagare har omfattats av förmånsbestämd ålderspension med ett kort intjänande, maximalt fem år, av sådan ålderspension enligt statliga pensionsbestämmelser.

Även i fall då förutsättningarna i andra eller tredje stycket inte är uppfyllda kan arbetsgivare och arbetstagare träffa en sådan överenskommelse om det finns särskilda omständigheter som talar för det.

En sådan överenskommelse kan inte träffas för en arbetstagare från och med den månaden då arbetstagaren fyller 65 år¹⁵ eller för vilken förmånsbestämd ålderspension enligt Avdelning II är slutbetald.¹⁶ Inte heller med en arbetstagare som är undantagen från avdelningens tillämpningsområde enligt 1 § fjärde stycket.

4 § Hantering av överenskommelse som avses i 3 §

En sådan överenskommelse som anges i 3 § ska vara skriftlig. Innan överenskommelsen träffas ska arbetstagaren informeras om hur förändringen påverkar arbetstagarens pensionsintjänande. Överenskommelsen ska, för att vara giltigt, innehålla det som framgår av denna paragraf och följa den hanteringsordning som centrala parter bestämt enligt [bilaga 1](#) till Avdelning I.

En sådan överenskommelse som avses i 3 § träder i kraft från och med det datum som arbetsgivare och arbetstagare kommit överens om, dock tidigast två månader efter det att överenskommelsen ingåtts.

För en arbetstagare som är nyanställd inom det statliga avtalsområdet kan överenskommelsen äga tillämpning från anställningstidpunkten. Detta under förut-

¹⁵ En överenskommelse kan undantagsvis träffas för en arbetstagare från och med den månad då denna fyller 65 år eller senare om arbetstagaren inte tidigare omfattats av statliga tjänstepensionsbestämmelser.

¹⁶ Tillförd genom protokoll 2023-05-05.

sättning att överenskommelsen har ingåtts i sådan tid att den kan träda ikraft när premier för första gången överförs till försäkringsgivare.

Från och med den dagen som överenskommelsen träder i kraft gäller den för arbetstagarens samtliga nuvarande och framtida anställningar inom avtalsområdet utom för sådana anställningar som undantas från avdelningens tillämpningsområde enligt 1 §.

5 § Information och förhandling rörande överenskommelser och arbetsgivarbeslut

Innan arbetsgivaren gör ett medgivande enligt 1 § femte stycket eller träffar en överenskommelse enligt 1 § fjärde stycket punkten 2 ska berörd lokal arbetstagarorganisation informeras om det tilltänkta medgivandet eller överenskommelsen. Den lokala arbetstagarorganisationen har då rätt att begära förhandling med arbetsgivaren med anledning av det tilltänkta medgivandet eller överenskommelsen. En sådan begäran ska göras skyndsamt och senast inom fem arbetsdagar räknat från den dag då organisationen fick informationen.

När arbetsgivaren fullgjort sin förhandlingsskyldighet eller om förhandlingen inte begärs inom angiven tid, får arbetsgivaren ingå överenskommelsen eller besluta om medgivande.

Innan arbetsgivaren och arbetstagaren ingår en överenskommelse enligt 1 § andra stycket punkten 3 ska arbetsgivaren informera berörd lokal arbetstagarorganisation om det tilltänkta beslutet. Den lokala arbetstagarorganisationen har rätt att begära förhandling med arbetsgivaren om den tilltänkta överenskommelsen. En sådan begäran ska göras skyndsamt och senast inom tio arbetsdagar från den dag då organisationen fick informationen. En sådan förhandling ska genomföras så att tidsfrister som följer av hantering enligt 4 § kan beaktas.

I de fall som arbetsgivaren och arbetstagaren träffar överenskommelse enligt 1 § andra stycket punkten 3 ska berörd lokal arbetstagarorganisation informeras om detta senast två veckor efter det att överenskommelsen har ingåtts.

I de fall regeringen fattar beslut enligt 1 § behöver ingen information lämnas eller förhandling genomföras med arbetstagarorganisationerna inför beslutet.

Bestämmelserna i denna paragraf ersätter arbetsgivarens skyldigheter enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (MBL) i den utsträckning dessa är dispositiva.

2 kap. Förmåner och finansiering

1 § Pensionsförmåner

Med pensionsförmån avses:

1. Premiebestämd ålderspension som består av
 - a. ålderspension valbar
 - b. ålderspension obligatorisk
 - c. ålderspension flex.
2. Sjukpension samt
3. Efterlevandepension.

2 § Närmare om premiebestämd ålderspension

Ålderspension valbar finansieras genom att arbetsgivaren månadsvis betalar premie till pensionsförsäkring hos den försäkringsgivare som arbetstagaren valt enligt 5 kap.

Ålderspension obligatorisk finansieras genom att arbetsgivaren månadsvis betalar en premie till pensionsförsäkring hos en av parterna bestämd försäkringsgivare.

Ålderspension flex finansieras genom att arbetsgivaren månadsvis betalar en särskild premie till pensionsförsäkring hos en av parterna bestämd försäkringsgivare.

Förutom vad som anges i denna avdelning och i överenskomna anslutningsvillkor med vederbörande försäkringsgivare, gäller försäkringsgivarens försäkringsvillkor och försäkringstekniska riktlinjer i tillämpliga delar.

En försäkringsgivares försäkringstekniska riktlinjer ska vid förvaltning av ålderspension enligt denna avdelning vara könsneutralt utformade.

3 § Återbetalningsskydd

Försäkringsprodukterna för ålderspensionerna enligt denna avdelning ska tillhandahållas såväl med som utan återbetalningsskydd. Försäkringsgivaren åtar sig att utan krav på hälsoprövning tillhandahålla och teckna återbetalningsskydd med den arbetstagare som aktivt väljer detta, dels i samband med att arbetstagaren första gången¹⁷ väljer försäkringsgivaren, dels i samband med familjehändelse.

¹⁷ Detta gäller inte när arbetstagaren väljer försäkringsgivaren för flytt av försäkringskapital från annan försäkringsgivare.

En arbetstagare som tecknat försäkring med återbetalningsskydd ska kunna välja förmånstagare. För den arbetstagare som inte gör ett aktivt val av förmånstagare gäller vad som framgår av försäkringsgivarens försäkringsvillkor.

En arbetstagare som tecknat försäkring med återbetalningsskydd ska senare kunna avsäga sig återbetalningsskyddet.

Om en arbetstagare vid andra tillfällen önskar teckna återbetalningsskydd får försäkringsgivaren tillämpa de krav på hälsoprövning som försäkringsgivaren normalt tillämpar.

3 kap. Pensionsgrundande lön

1 § Ålderspension valbar och ålderspension obligatorisk

Den pensionsgrundande lönen beräknas per månad och utgörs av utbetald lön i anställningen. Vid retroaktiv löneutbetalning i samband med lönerevision beräknas premien för retroaktiv lön fördelat per inkluderad månad som retroaktiviteten omfattar.¹⁸ I den pensionsgrundande lönen ingår inte kostnadsersättningar (skattefria och skattepliktiga).

Under ledighet till följd av

- a) sjukdom, arbetsskada eller olycksfall med ersättning enligt Socialförsäkringsbalken (2010:110, SFB) avseende sjukdom, samt under sjuklöneperioden enligt lag (1991:1047) om sjuklön (SjLL),
- b) föräldraledighet med stöd av föräldraledighetslag (1995:584) eller
- c) graviditet med rätt till graviditetspenning enligt SFB

beräknas den pensionsgrundande lönen med bortseende från det löneavdrag som föranletts av ledigheten. Lön eller annan ersättning som utgör en kompensation för löneavdrag på grund av sådan ledighet ingår inte i den pensionsgrundande lönen.

För arbetstagare som under samma månad innehar mer än en anställning inom tillämpningsområdet för denna avdelning beräknas den pensionsgrundande lönen som om anställningarna hade utgjort en anställning.

¹⁸ Ändrad genom protokoll 2023-05-05. Bestämmelsen om retroaktivitet träder i kraft 2025-01-01.

Premie tillgodoräknas även för:

- tid under vilken sjukpension utbetalas efter det att anställningen upphört, eller
- tid då särskild pensionsersättning enligt Avtal om omställning utbetalas och premien beräknas i dessa fall på pensionsunderlaget enligt 4 kap. 3 §, Avdelning II.

För arbetstagare som är lärare vid universitet eller högskola, och där tjänsten är fast förenad med kliniska arbetsuppgifter vid kommunalt undervisningssjukhus eller motsvarande gäller, under de förutsättningar som anges i sjätte stycket, att den pensionsgrundande lönen beräknas som om anställningarna hade utgjort en anställning.¹⁹ Kliniska arbetsuppgifter kan även avse ledningsuppdrag avseende kliniska arbetsuppgifter inom universitetssjukvården.²⁰

Vad som sägs i femte stycket gäller enbart under förutsättning att

1. huvudmannen för sjukhuset tillhör tillämpningsområdet för denna avdelning avseende sådana arbetstagare eller
2. universitetet/högskolan har slutit lokalt kollektivavtal enligt delegeringsbeslut av Arbetsgivarverket med innebörd att sådan lön är pensionsgrundande i arbetstagarens anställning hos universitetet/högskolan.

För försäkringsmedicinska och försäkringsodontologiska rådgivare inom Försäkringskassan gäller, under de förutsättningar som anges i åttonde stycket, att den pensionsgrundande lönen beräknas som att anställningarna hade utgjort en anställning.

Vad som sägs i sjunde stycket gäller enbart under förutsättning att

1. huvudmannen för arbetstagarens arbetsgivare tillhör tillämpningsområdet för statliga pensionsbestämmelser enligt detta avtal med avseende på sådana arbetstagare eller
2. Försäkringskassan har slutit lokalt kollektivavtal enligt delegeringsbeslut av Arbetsgivarverket med innebörd att sådan lön är pensionsgrundande i arbetstagarens anställning hos Försäkringskassan.

För arbetstagare som under samma månad samtidigt innehar flera anställningar i andra fall än som ovan nämnts kan arbetsgivaren medge förmånligare villkor med stöd av 12 kap. 1 §.

¹⁹ Ålderspension flex enligt 2 kap. 1 § 1 c Avdelning I beräknas enbart på den sysselsättningsgrad och den lön som ingår i anställningen inom det statliga avtalsområdet.

²⁰ Tillförd genom förhandlingsprotokoll 2016-07-01.

2 § Ålderspension flex

Den pensionsgrundande lönen för ålderspension flex beräknas per månad och utgörs av utbetald lön i anställningen. I den pensionsgrundande lönen ingår inte kostnadsersättningar.

3 § Överenskommelse enligt 4 kap. 7 eller 8 §

När en arbetstagare träffar överenskommelse, enligt 4 kap. 7 eller 8 §, med arbetsgivaren om att avstå lön genom bruttolöneavdrag för extra premieavsättning till ålderspensionen beräknas premierna för de olika ålderspensionerna med bortseende från det bruttolöneavdrag som följer av löneavståendet.

4 kap. Storlek och beräkning av premier

1 § Huvudregel för premiernas beräkning

Premier för ålderspension beräknas i procent av arbetstagarens pensionsgrundande lön enligt 3 kap.

Premierna tillgodoräknas under anställningen från och med första anställningsdagen till utgången av kalendermånaden före den månad då arbetstagaren fyller 69 år. Om arbetsgivaren har medgivit att arbetstagaren omfattas av avtalet enligt 1 kap. 1 § femte stycket, tillgodoräknas premier även efter denna ålder.²¹

Premier tillgodoräknas arbetstagaren för pensionsavsättning *första* gången från det att de sammanlagda beräknade premierna hos arbetsgivaren för ålderspensionerna enligt 2 kap. 1 § punkten 1 under ett kalenderår tillsammans överstiger 1 procent av aktuellt ibb. Har ett belopp motsvarande detta inte uppnåtts för kalenderåret betalas ett belopp motsvarande den beräknade premien ut till arbetstagaren. Beloppet ska utbetalas senast i januari månad året efter det år det beräknats. Före utbetalning justeras beloppet med avdrag för preliminär skatt enligt gällande skattebestämmelser. Beloppet är inte pensionsgrundande. När arbetstagaren första gången tillgodoräknats en premie i en pensionsförsäkring kommer premier därefter, oavsett deras storlek, att tillgodoräknas arbetstagaren som ålderspension.

2 § Särskilt om ålderspension valbar

Pensionspremien utgörs av 2,5 procent av den pensionsgrundande lönen per månad på lönedelar upp till och med en månadslön som motsvarar 7,5 ibb per år och 20 procent per månad på de lönedelar av den pensionsgrundande lönen som överstiger en månadslön som motsvarar 7,5 ibb per år.

²¹ Bestämmelsen ändrad genom protokoll 2023-05-05

3 § Särskilt om ålderspension obligatorisk

Pensionspremien utgörs av 2,0 procent av den pensionsgrundande lönen per månad på lönedelar upp till och med en månadslön som motsvarar 7,5 ibb per år och 10 procent per månad på de lönedelar av den pensionsgrundande lönen som överstiger en månadslön som motsvarar 7,5 ibb per år.

4 § Särskilt om ålderspension flex

Premien för ålderspension flex utgörs av 1,5 procent av den pensionsgrundande lönen per månad.

Sammanfattning av premier enligt 2–4 §§ ovan

Ålderspension	Pensionsgrundande lön upp till och med 7,5 ibb	Pensionsgrundande lön över 7,5 ibb
Valbar	2,5 %	20,0 %
Obligatorisk	2,0 %	10,0 %
Flex	1,5 %	1,5 %

5 § Extra premier

Utöver de premier som arbetstagaren tillgodoräknas för ålderspension enligt 2 till 4 §§ får arbetsgivaren avsätta ytterligare premier.

Förutsättningen för att sådana extra premier ska få avsättas följer av 6-9 §§ nedan.

6 § Extra premier genom lokalt kollektivavtal

Arbetsgivaren och lokal arbetstagarorganisation kan i ett lokalt kollektivavtal enas om att ett avstående från lön eller motsvarande förmån i stället ska tillgodoräknas arbetstagaren i form av extra premie. Den extra premien tillgodoräknas arbetstagarens försäkring i ålderspension flex²².

7 § Extra premier genom överenskommelse enligt lokalt kollektivavtal²³

8 § Extra premier genom enskild överenskommelse²⁴

Arbetsgivaren och arbetstagare som är medlem i OFR/S,P,O, Seko eller Saco-S kan utöver vad som följer av 6 § träffa enskild överenskommelse om att avsätta

²² Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2018-11-16 med giltighet från 1 januari 2019.

²³ Bestämmelsen har utgått enligt förhandlingsprotokoll 2023-11-14.

²⁴ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2023-11-14.

extra premie till ålderspension. En sådan premie tillgodoräknas arbetstagarens försäkring i ålderspension valbar hos den försäkringsgivare som utgör arbets- tagarens val enligt 5 kap. 1 §.

9 § Närmare om överenskommelse om extra premie²⁵

Extra premier enligt 6 och 8 §§ kan tillgodoräknas arbetstagaren som en procentuell andel av lönen, som ett fast belopp eller i form av ett engångsbelopp.

Ett lokalt kollektivavtal enligt 6 § ska slutas som ett särskilt kollektivavtal. Avtalet ska reglera dess giltighetstid och innehålla en uppsägningstid. Om inte annat har avtalats gäller en uppsägningstid om tre månader.

En överenskommelse enligt 8 § ska för att vara giltig vara skriftlig och antingen anges gälla tills vidare med en ömsesidig uppsägningstid om tre månader eller anges gälla för viss bestämd tid med möjlighet till en ömsesidig förtida uppsägningstid om tre månader. Innan överenskommelse enligt 8 § ingås ska berörd lokal arbetstagarorganisation informeras om det tilltänkta beslutet.

I de fall som arbetsgivaren och arbetstagaren träffar överenskommelse enligt 8 § ska berörd lokal arbetstagarorganisation informeras om detta senast två veckor efter det att överenskommelsen har ingåtts.

5 kap. Val av tjänstepensionsförsäkring

1 § Val av tjänstepensionsförsäkring

Arbetstagaren ges möjlighet att själv välja tjänstepensionsförsäkring för ålderspension valbar inom de av parterna fastställda ramarna samt de vid varje tidpunkt gällande anslutningsvillkoren, enligt vad som följer av den särskilda överenskommelsen mellan parterna.

Om en arbetstagare inte har gjort ett val enligt första stycket förvaltas premierna för ålderspension valbar och eventuella extra premier enligt 4 kap. 7 och 8 §§ av det s.k. icke-valet som parterna överenskommit om.

2 § Val av återbetalningsskydd

Arbetstagaren ska ha möjlighet till återbetalningsskydd enligt vad som framgår av 2 kap. 3 §.

²⁵ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2023-12-20.

6 kap. Rättelse av pensionspremie

1 § Rättelser av för lågt inbetald premie²⁶

Om arbetsgivaren har betalat in för låg premie till arbetstagarens ålderspension enligt denna avdelning är arbetsgivaren skyldig att vid nästa överföringstillfälle, eller så snart som möjligt, överföra resterande belopp. Rättelse av premier ska göras till sådan förmån som den rättade premien avser. En sådan rättelse ska i första hand göras till aktuell försäkring, och i andra hand till annan försäkring för sådan förmån där arbetstagaren är försäkrad enligt avtalet.

Om rättelser sker efter det att arbetstagaren har avgått från anställningen ska inbetalning i första hand ske till den tjänstepensionsförsäkring som arbetstagaren valt vid tiden för avgången, eller i andra hand till annan tjänstepensionsförsäkring hos vilken arbetstagaren har en försäkring enligt denna avdelning.

2 § Rättelser av för högt inbetalda premier²⁷

Om en arbetsgivare betalat in en för hög premie till en arbetstagares ålderspension enligt denna avdelning ska rättelse ske. Sådan rättelse ska i första hand ske genom att ett motsvarande lägre belopp överförs vid nästa överföringstillfälle. Om detta inte är möjligt ska beloppet återtas från tjänstepensionsförsäkringen. Ett sådant återtag av ålderspension valbar ska i första hand göras från den tjänstepensionsförsäkring som är arbetstagarens val vid tiden för återtagandet och i andra hand från sådan annan tjänstepensionsförsäkring enligt avtalet.

Sådan rättelse får inte göras längre tillbaka i tiden än tre år efter ordinarie överföringstillfälle.

Rättelse av för högt inbetald premie får inte ske under tiden som en tjänstepensionsförsäkring är under utbetalning, eller då den har slutbetalats.

3 § Tvister om premier

Parterna konstaterar att tvist med anledning av avtalet hanteras enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister (LRA) och Huvudavtalet. Vid tvist gäller inte den hantering eller de tidsfrister som gäller för rättelser enligt 1 och 2 §§.

4 § Om en arbetsgivare upphört

För det fall en arbetsgivare har upphört och ansvaret inte övergått till annan vid

²⁶ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2016-05-05.

²⁷ Ändrad genom protokoll 2016-05-05.

den tid då en sådan omständighet uppdagas som avses i 1 och 2 §§ ska rättelser genomföras av SPV i enlighet med 1 respektive 2 §§. För de fall en sådan arbetsgivare betalat in för låg premie ska arbetstagaren hållas skadeslös.

För det fall en arbetstagare hävdar att en sådan arbetsgivare betalat in felaktig premie ska denna kontakta kansliet för Pensionsnämnden för hantering i nämnden.

Arbetsgivaren ska försäkra sig inom ramen för den statliga försäkringsrörelsen för det fall att ett fel som beskrivs i denna paragraf uppmärksammas efter det att arbetsgivaren upphört.

7 kap. Flytt av pensionskapital

1 § Flytträtt

En arbetstagare får flytta det egna intjänade kapitalet i ålderspension valbar. Flytten ska ske genom en av parterna utsedd valcentral och i enlighet med det regelverk som har överenskommits mellan parterna.

2 § Flytträttens omfattning²⁸

Rätt till flytt av intjänat kapital enligt 1 § gäller endast det pensionskapital som redan är inbetalt till den tjänstepensionsförsäkring från vilket kapitalet ska flyttas.

8 kap. Utbetalning av ålderspension

1 § Ansökan²⁹

Utbetalning av *ålderspension valbar* eller *ålderspension obligatorisk* görs av försäkringsgivaren efter ansökan från arbetstagaren. Utbetalning kan tidigast ske från den ålder som allmän ålderspension enligt författning tidigast utbetalas.

Utbetalning av ålderspension flex görs av försäkringsgivaren efter ansökan från arbetstagaren, dock tidigast vid utgången av månaden innan arbetstagaren fyller 63 år.

Ansökan görs hos den eller de försäkringsgivare hos vilken arbetstagaren är försäkrad. Närmare anvisningar om formerna för ansökan om uttag lämnas av respektive försäkringsgivare.

²⁸ Ändrad genom protokoll 2016-05-05.

²⁹ Ändrad genom protokoll 2023-05-05

2 § Tid för utbetalning³⁰

Utbetalningen av ålderspension görs månadsvis och livsvarigt, längst till och med den månad då arbetstagaren avlider. Om särskild överenskommelse träffas mellan arbetstagaren och försäkringsgivaren i samband med ansökan om utbetalning av pension, kan utbetalning i stället ske temporärt (under en viss bestämd tid), förutsatt att den tänkta utbetalningstiden inte understiger tio år för ålderspension valbar, fem år för ålderspension obligatorisk och ett år för ålderspension flex.

Premiebestämd ålderspension utbetalas senast från och med utgången av den tredje månaden efter det att försäkringsgivaren tagit emot ansökan, om inte den försäkrade arbetstagaren i sin ansökan har angivit en senare tidpunkt för uttag av ålderspensionen.

För det fall utbetalning av ålderspension inte har påbörjats eller ansökan om sådan utbetalning inte har gjorts den månad som arbetstagaren fyller 69 år ska försäkringsgivaren informera arbetstagaren om dennes premiebestämda ålderspension, det sätt på vilket uttag av pension kan göras samt hur ansökan om utbetalning görs.

Om ålderspension inte har börjat utbetalas eller ansökan om sådan utbetalning inte har gjorts den månad då arbetstagaren fyller 72 år ska utbetalning av livsvarig ålderspension påbörjas vid denna tidpunkt.

3 § Återköp

Försäkring kan återköpas i enlighet med vad som är reglerat i lag.

9 kap. Sjukpension

1 § Villkor för sjukpension

En arbetstagare som har beviljats hel sjukersättning tillsvidare enligt SFB har vid entledigandet rätt till sjukpension. Sjukpension utges så länge hel sjukersättning utbetalas till och med månaden före den då arbetstagaren kan ta ut garantipension eller till och med den månad dessförinnan då arbetstagaren avlider.

En arbetstagare vars arbetsförmåga i anställningen är nedsatt på grund av sjukdom har rätt till tillfällig sjukpension om arbetstagaren har beviljats partiell sjukersättning tillsvidare eller hel respektive partiell aktivitetsersättning för viss

³⁰ Ändrad genom protokoll 2023-05-05

tid enligt SFB. Tillfällig sjukpension utges så länge arbetstagaren får partiell sjukersättning eller aktivitetsersättning för viss tid.

Sjukpension och tillfällig sjukpension utges från och med den månad som Försäkringskassan har fattat beslut om sjukersättning eller aktivitetsersättning eller om beslutet gäller från en senare tidpunkt från och med denna senare tidpunkt. Detta under förutsättning att arbetsgivaren får besked om Försäkringskassans beslut.³¹

Tillfällig sjukpension utges dock inte för tid som arbetstagaren har sjukavdrag eller sjukpenningtillägg enligt avtal.³²

2 § Storlek på sjukpensionen

Sjukpensionen och tillfällig sjukpension utgörs av det månadsbelopp som motsvaras av följande pensionsnivå per år i procent av beräkningsunderlaget.

Pensionsunderlag	Pensionsnivå i procent av underlaget
Lönedelar upp till och med 7,5 pbb	15,0
Lönedelar över 7,5 till och med 20 pbb	75,0
Lönedelar över 20 till och med 30 pbb	37,5

Om sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats partiellt utges tillfällig sjukpension i proportion till den partiella ersättningen.

3 § Beräkningsunderlag för sjukpension

Beräkningsunderlaget för sjukpension, eller tillfällig sjukpension, utgörs av pensionsunderlaget enligt Avdelning II, 4 kap. 3 §.

4 § Ålderspensionspremie vid sjukpension

Arbetstagaren tillgodoräknas premier för ålderspension valbar och ålderspension obligatorisk under tid då sjukpension utbetalas, även efter det att anställningen har upphört. Premie beräknas på pensionsunderlag enligt Avdelning II, 4 kap. 3 §.

5 § Samordningsregler

Sjukpension enligt detta kapitel ska på lönedelar upp till och med 7,5 pbb minskas med arbetsskadelivränta enligt SFB.

³¹ Se även förhandlingsprotokoll 2022-12-07.

³² Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2023-12-20.

Sjukpension ska minskas i motsvarande mån som sjukersättning enligt 36 kap. 19-21 §§ SFB minskas. Sjukpensionen ska också minskas med motsvarande omfattning som sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt 36 kap. 13-15 och 17-18 §§ SFB är vilande.

10 kap. Efterlevandepension

1 § Villkor³³

Efterlevandepension utges efter en arbetstagare om denne vid dödsfallet

- innehar en anställning inom denna avdelnings tillämpningsområde, eller
- som, från och med den månad arbetstagaren fyller 69 år, i direkt anslutning till en anställning som omfattas av avdelningens tillämpningsområde tillträder en ny sådan anställning, utan att arbetsgivaren medger att avtalet ska gälla enligt 1 kap. 1 § femte stycket, eller
- erhåller sjukpension, eller
- erhåller särskild pensionsersättning enligt Avtal om omställning,
- eller omfattas av efterskydd enligt denna avdelning, eller
- är 63 år eller äldre och har en pågående utbetalning av ålderspension enligt detta avtal, om arbetstagaren inte vid dödsfallet innehar en annan anställning genom vilken arbetstagaren har rätt till tjänstepensionsförmån enligt annat avtal.

2 § Efterlevandepension till vuxen

Efterlevandepension utges till efterlevande make, som stadigvarande sammanbode med arbetstagaren vid dennes död. Med efterlevande make jämställs efterlevande registrerad partner. Med efterlevande make jämställs i detta sammanhang även den som, utan att vara gift eller registrerad partner, stadigvarande sammanbode med en ogift arbetstagare vid dennes död och som tidigare varit gift med eller registrerad partner med arbetstagaren eller har eller har haft eller vid dödsfallet väntade barn med arbetstagaren.

3 § Storlek på efterlevandepension till vuxen

Efterlevandepension till vuxen utges under sex år fr.o.m. månaden efter dödsfallet, dock längst till utgången av den månad då arbetstagaren skulle ha fyllt 75 år. Om den efterlevande avlider utges pensionen till utgången av den månad då detta inträffat.

³³ Ändrad genom protokoll 2023-05-05

Efterlevandepension utges för varje år med ett grundbelopp motsvarande 1,2 pbb. Utöver detta utges ett tilläggsbelopp enligt följande.

Tilläggsbeloppet betalas på lönedelar i beräkningsunderlaget enligt 5 § som överstiger 7,5 gånger ibb och utgörs av det månadsbelopp som motsvaras av följande nivå per år i procent av beräkningsunderlaget.

	Över 7,5 upp t.o.m. 20 ibb	Över 20 upp t.o.m. 30 ibb
År 1	45,0 %	22,5 %
År 2–6	30,0 %	15,0 %

Om det inte finns någon efterlevande vuxen tillfaller beloppen arvsberättigat barn enligt 4 § första stycket.³⁴ Finns flera arvsberättigade barn delas beloppet lika mellan dem.

4 § Efterlevandepension till barn

Efterlevandepension i form av barnbelopp utges också till varje arvsberättigat barn till dess barnet fyllt 20 år.³⁵

Barnbeloppet utgörs av det månadsbelopp som motsvaras av följande pensionsnivå per år i procent av pensionsunderlaget.

Pensionsunderlag	Barnbelopp i procent av underlaget
Lönedelar upp t.o.m. 7,5 ibb	10,0
Lönedelar över 7,5 upp t.o.m. 20 ibb	25,0
Lönedelar över 20 ibb upp t.o.m. 30 ibb	12,5

5 § Beräkningsunderlag för efterlevandepension

Beräkningsunderlaget för efterlevandepension utgörs av pensionsunderlaget enligt Avdelning II, 4 kap. 3 §.

För en arbetstagare som vid dödsfallet avgått från anställningen gäller att beräkningsunderlaget årligen räknas upp med pbb.

³⁴ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2016-02-04 vilket ersatts av förhandlingsprotokoll 2016-05-05.

³⁵ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2023-12-20.

6 § Samordning

För en arbetstagare som omfattats av Avdelning I utgår efterlevandepension i enlighet med bestämmelserna i 1-5 §§. För det fall en förmånstagare skulle vara berättigad till efterlevandepension enligt andra statliga pensionsbestämmelser efter arbetstagaren ska det belopp som utgår enligt 1-5 §§ minskas med summan av vad som utbetalas enligt sådan förmån.

11 kap. Utbetalning av sjuk- och efterlevandepension

1 § Utbetalning

Sjukpension och efterlevandepension enligt detta avtal administreras och utbetalas efter ansökan av Statens tjänstepensionsverk (SPV). Villkoren för sådan förmån framgår av 9 och 10 kap.

Utbetalning av sjukpension eller efterlevandepension sker månadsvis och på den dag som framgår av SPV:s bestämmelser.

Den första utbetalningen sker senast tre månader efter det att förmånstagaren i ansökan fullgjort sin uppgiftsskyldighet. Vid detta tillfälle betalas ett belopp ut retroaktivt för tid fram till den första utbetalningsdagen för sådan förmån som förmånstagaren under den tiden har rätt till enligt bestämmelserna i 9 och 10 kap.

Om förmånen inte utbetalas på angiven utbetalningsdag i månaden ska beloppet betalas ut så snart som möjligt. Om det belopp som betalats ut efter angiven utbetalningsdag uppgår till fem procent eller mer av det vid utbetalningstillfället gällande pbb, ska förmånstagaren erhålla ränta.

Räntan ett visst kalenderår beräknas enligt den årsvisa statslåneräntan som bestämts av Riksgälden i november året före aktuellt kalenderår. Räntan utges för tid från ingången av månaden efter den då förfallodagen inträffat till den dag då beloppet är tillgängligt för förmånstagaren.

Rätt till ränta föreligger inte om förseningen

- orsakats av förmånstagaren själv,
- beror på arbetsmarknadskonflikt,
- beror på krigstillstånd, eller
- annan liknande omständighet utanför pensionsutbetalarens kontroll

2 § Förlust av rätten till pension

Förlust av rätten till pension föreligger enligt vad som sägs i 14 kap. 15 § Försäkringsavtalslagen (2005:104).

3 § Mindre belopp

Sjukpension eller efterlevandepension vars månadsbelopp uppgår till högst två promille av gällande pbb ska, i stället för att betalas månatligen, utbetalas med ett engångsbelopp som beräknas försäkringstekniskt av SPV.

4 § Felaktig utbetalning

Har någon fått sjuk- eller efterlevandepension obehörigen eller med för högt belopp och har förmånstagaren orsakat detta genom oriktiga uppgifter eller underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldighet eller på annat sätt eller har denne i annat fall bort inse att utbetalningen var oriktig, ska förmånstagaren återbetala det som denne fått för mycket. Arbetsgivaren får i särskilt fall helt eller delvis efterge återbetalningsskyldigheten.

Har någon för samma tid fått sådan pension som följer av 9 kap. och som ska föranleda avdrag av socialförsäkringsförmån och har denna socialförsäkringsförmån beviljats vid en sådan tidpunkt att den inte kunnat beaktas vid bestämmande av pensionens storlek, ska belopp som härigenom har betalats för mycket återbetalas.

I sådana fall får arbetsgivaren för slutlig reglering av det belopp som arbetstagaren eller förmånstagaren fått för mycket innehålla skäligt belopp av pensionsförmån enligt avtalet, om inte hinder möter till följd av lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt.

5 § Värdesäkring av sjuk- och efterlevandepension under utbetalningstid

Sjukpension och efterlevandepension värdesäkras genom att beräkningsunderlaget årligen räknas om med förändringen av pbb.

6 § Samordning av flera förmånsbestämda förmåner

Vid samtidig rätt till mer än en tjänstepensionsförmån av samma slag ska, om pensionsförmånerna intjänats under samma tid, pensionens storlek efter begäran från SPV prövas av Pensionsnämnden för det statliga avtalsområdet.

12 kap. Övrigt

1 § Förmånligare villkor

Arbetsgivaren kan när särskilda skäl föreligger medge förmånligare villkor än vad som framgår av denna avdelning.

Ett sådant beslut kan omprövas om någon förutsättning som beslutet grundades på har förändrats.

2 § Efterskydd

Om en arbetstagare avgår från sin anställning gäller avtalet beträffande sjukdomsfall och dödsfall ytterligare tre månader efter avgången. Detta gäller dock inte för en arbetstagare som har erhållit annan anställning med tjänstepensionsrätt.

Efterskyddet gäller inte från och med den månaden arbetstagaren fyller 67 år.³⁶

3 § Tryggande av förmånsbestämd pension

Arbetsgivaren tryggar förmånsbestämda pensioner enligt detta avtal genom att betala premier till statens avtalsförsäkringar.

En arbetsgivare som kommer att upphöra ska informera SPV om detta för hantering och slutlig reglering av premier.

13 kap. Information om inbetald premie

1 § Årligt besked

Arbetsgivaren ska i januari månad lämna arbetstagaren information om inbetalda premier till ålderspensionen för föregående år.

Av beskedet ska framgå såväl det löneunderlag på vilka premierna är beräknade som storleken på de inbetalda premierna för respektive ålderspension enligt 2 kap. 1 §, punkten 1. Arbetstagaren ska upplysas om att informationen är preliminär.

³⁶ Ändrad genom protokoll 2023-05-05

Avdelning II

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Tillämpningsområde

Pensionsbestämmelserna gäller för arbetstagare födda 1987 eller tidigare med anställning inom det statliga avtalsområdet.³⁷

Denna avdelning undantar inom sitt tillämpningsområde

1. arbetstagare för vilka regeringen utfärdar särskilda pensionsbestämmelser såvida dessa bestämmelser inte överensstämmer med detta avtal eller arbetstagare som enligt särskilt avtal med arbetsgivaren omfattas av andra pensionsbestämmelser,
2. arbetstagare i väg- och vattenbyggnadskåren eller civilförsvarets krigsorganisation,
3. arbetstagare på reservstat,
4. arbetstagare som är lokalanställda utom riket,
5. arbetstagare som tjänstgör inom ramen för sin anställning som tidvis tjänstgörande enligt lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar (GSS-T),³⁸
6. reservofficerare som tidvis tjänstgör i sin tillsvidareanställning som reservofficerare,³⁹
7. arbetstagare som slutit överenskommelse med arbetsgivaren om att omfattas av pensionsbestämmelserna enligt Avdelning I, 1 kap. 3 §.

2 § Anslutningsvillkor

Avdelningen gäller inte för⁴⁰

1. arbetstagare som tillträder en anställning efter utgången av kalendermånaden före den månad då arbetstagaren fyller 69 år.
2. arbetstagare som är anställd för tjänstgöring som inte uppgår till minst 20 procent av heltidstjänstgöring vad avser förmånsbestämd ålderspension.

Arbetsgivaren kan medge att undantaget från avdelningens tillämpningsområde enligt punkten 1 inte ska gälla för arbetstagaren.

³⁷ Denna avdelning gäller inte för anställda inom Stiftelsen Skansen eller Stiftelsen Svenska barnboksinstitutet. För stiftelsen Föremålsvård i Kiruna gäller statliga pensionsbestämmelser för arbetstagare som nyanställs den 1 februari 2013 eller senare.

³⁸ Se reglering i 1 kap. 1 § andra stycket punkten 1 i Avdelning I

³⁹ Se reglering i 1 kap. 1 § andra stycket punkten 2 i Avdelning I

⁴⁰ Anslutningsvillkoren har ändrats genom protokoll 2023-05-05.

3 § Vissa definitioner

Arbetsgivaren	Arbetsgivarverket eller den myndighet som Arbetsgivarverket bestämmer, om inte regeringen föreskriver något annat.
Lokal arbetstagarorganisation	Den del av en central arbetstagarorganisation som denna bestämmer, i förekommande fall med stöd av Huvudavtalet.
Fast lön	Den individuella lönen i anställningen, månadslönen. I den fasta lönen ingår inte fasta lönetillägg.

4 § Arbetsgivarbeslut

Innan arbetsgivaren fattar beslut enligt 1 kap. 1 § punkt 1 ska den lokala arbetstagarorganisationen informeras om det tilltänkta beslutet.⁴¹

Den lokala arbetstagarorganisationen har rätt att begära förhandling med arbetsgivaren om det tilltänkta beslutet. En sådan begäran ska göras skyndsamt, dock senast inom fem arbetsdagar räknat från den dag då organisationen informerats.

Om parterna inte enas vid en sådan förhandling eller om förhandlingen inte begärs inom angiven tid, får arbetsgivaren besluta i frågan.

Bestämmelserna i första – tredje styckena ersätter bestämmelserna om arbetsgivarens skyldighet enligt MBL i den utsträckning dessa är dispositiva.

5 § Pensionsförmåner

Med pensionsförmån avses:

1. Premiebestämda pensioner enligt 3 kap.
 - a) individuell ålderspension enligt 2 §
 - b) kompletterande ålderspension enligt 3 och 4 §§
 - c) ålderspension flex enligt 3 a §⁴²

⁴¹ Ändrad genom protokoll 2023-05-05

⁴² Tillagd genom protokoll 2023-05-05

2. Förmånsbestämda pensioner enligt 4-7 kap.
 - a) ålderspension enligt 4 kap.
 - b) sjukpension enligt 5 kap.
 - c) efterlevandepension enligt 6 kap.
 - d) intjänad pension enligt 7 kap.

6 § Finansiering

Pensionsförmånerna finansieras av arbetsgivaren.

En försäkringsgivares försäkringstekniska riktlinjer ska vid förvaltning av ålderspension enligt punkterna 1, 2 och 2a⁴³ nedan vara könsneutralt utformade.

1. Premiebestämd pension enligt 1 kap. 5 § punkt 1 a.

Arbetsgivaren finansierar pension genom att betala premie för pensionsförsäkring hos försäkringsgivare som uppfyller av parterna fastställda villkor. Förutom vad som följer av detta avtal gäller vederbörande försäkringsgivares försäkringsvillkor och försäkringstekniska riktlinjer.

2. Premiebestämd pension enligt 1 kap. 5 § punkt 1 b.

Arbetsgivare som inte är affärsverk finansierar pension genom att betala premie för försäkring till en av parterna utsedd förvaltare. Affärsverk kan välja mellan att finansiera pension genom försäkring hos den av parterna utsedda förvaltaren eller genom skuldföring. Därvid gäller försäkringsvillkor och försäkringstekniska riktlinjer i tillämpliga delar.

2 a. Ålderspension flex enligt 1 kap. 5 § punkt 1 c.⁴⁴

Arbetsgivare finansierar pension genom att betala en särskild premie till pensionsförsäkring hos en av parterna bestämd försäkringsgivare. Förutom vad som anges i denna avdelning gäller försäkringsgivarens försäkringsvillkor och försäkringstekniska riktlinjer i tillämpliga delar.

3. Förmånsbestämd pension enligt 1 kap. 5 § punkt 2.

Med undantag för affärsverk finansierar arbetsgivare pension försäkringsmässigt genom att betala avgifter till den försäkringsadministratör som ska anlitas av statliga arbetsgivare. För beräkning av avgifter samt för beräkning av pensionsbelopp vid ändring till fribrev enligt 7 kap. 1 § gäller de försäkringstekniska riktlinjer som enligt premieförordningen (1997:908) fastställs av Statens tjänstepensions-

⁴³ Ändrad genom protokoll 2023-12-20

⁴⁴ Tillagd genom protokoll 2023-05-05.

verk (SPV). Affärsverk tryggar pension genom skuldföring. Vid skuldföring gäller i tillämpliga delar de av SPV fastställda försäkringstekniska riktlinjerna.

7 § Återbetalningsskydd

Försäkringsprodukterna för ålderspensionerna enligt denna avdelning ska tillhandahållas såväl med som utan återbetalningsskydd. Försäkringsgivaren åtar sig att utan krav på hälsoprövning tillhandahålla och teckna återbetalningsskydd med den arbetstagare som aktivt väljer detta, dels i samband med att arbetstagaren första gången⁴⁵ väljer försäkringsgivaren dels i samband med familjehändelse.

En arbetstagare som tecknat försäkring med återbetalningsskydd ska kunna välja förmånstagare. För den arbetstagare som inte gör ett aktivt val av förmånstagare gäller vad som framgår av försäkringsgivarens försäkringsvillkor.

En arbetstagare som tecknat försäkring med återbetalningsskydd ska senare kunna avsäga sig återbetalningsskyddet.

Om en arbetstagare vid andra tillfällen önskar teckna återbetalningsskydd får försäkringsgivaren tillämpa de krav på hälsoprövning som försäkringsgivaren normalt tillämpar.

2 kap. Beräkning av förmånsbestämd pension⁴⁶

1 §

Ålder för beräkning av målpension för förmånsbestämd ålderspension uppnås vid utgången av kalendermånaden före den månad då arbetstagaren fyller 65 år.

Ålder för beräkning av målpension för förmånsbestämd ålderspension för flygledare och för yrkesofficerare uppnås vid utgången av den månad då arbetstagaren fyller 60 år respektive 61 år.⁴⁷

Den arbetstagare som uppnått ålder enligt ovan eller vars förmånsbestämda pension har slutbetalats kan inte erhålla ytterligare intjänande av förmånsbestämd pension.

⁴⁵ Detta gäller inte när arbetstagaren väljer försäkringsgivaren för flytt av försäkringskapital från annan försäkringsgivare.

⁴⁶ Ändrad genom protokoll 2023-05-05.

⁴⁷ Gäller fr.o.m den 1 januari 2008 för yrkesofficerare anställda vid Försvarsmakten den 31 december 2007 och födda 1959 eller senare. För yrkesofficerare födda tidigare gäller 60 år, såvida inte yrkesofficeraren lämnat sådant meddelande som avses i 3 § lokalt avtal 2007-12-18 "Avtal om avsättning till Kåpan Extra för yrkesofficerare vid Försvarsmakten."

3 kap. Premiebestämd ålderspension

1 § Individuell och kompletterande ålderspension^{48,49}

Arbetstagaren tillgodoräknas fortlöpande premier beräknade på utbetald lön i anställningen.⁵⁰ Vid retroaktiv löneutbetalning i samband med lönerevision beräknas premien för retroaktiv lön fördelat per inkluderad månad som retroaktiviteten omfattar.⁵¹ I den utbetalda lönen ingår inte kostnadsersättningar (skattefria eller skattepliktiga).

Under ledighet till följd av

- a) sjukdom, arbetsskada eller olycksfall med ersättning enligt Socialförsäkringsbalken (2010:110, SFB) avseende sjukdom, samt under sjuklöneperioden enligt lag (1991:1047) om sjuklön (SjLL),
- b) föräldraledighet med stöd av föräldraledighetslag (1995:584) eller
- c) graviditet med rätt till graviditetspenning enligt SFB

beräknas den pensionsgrundande lönen med bortseende från det löneavdrag som föranletts av ledigheten. Lön eller annan ersättning som utgör en kompensation för löneavdrag på grund av sådan ledighet ingår inte i den pensionsgrundande lönen.

Premie tillgodoräknas även för:

- tid under vilken sjukpension utbetalas efter det att anställningen upphört,
- tid under vilken pensionsersättning eller särskild pensionsersättning enligt Avtal om omställning eller tidigare gällande Trygghetsavtal utbetalas.⁵²

Premien beräknas på pensionsunderlaget enligt 4 kap. 3 §.

Premier tillgodoräknas arbetstagaren för pensionsavsättning *första* gången från det att de sammanlagda beräknade premierna hos arbetsgivaren för ålderspensionerna enligt 2, 3, 3 a §§ under ett kalenderår tillsammans överstiger 1 procent av aktuellt ibb.⁵³ Har ett belopp motsvarande detta inte uppnåtts för kalender-

⁴⁸ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2023-05-05. Vissa särskilda bestämmelser återfinns i bilaga 2 och 3 till protokollet.

⁴⁹ Ändrad genom förhandlingsprotokoll till RALS 2017-2020 resp. RALS 2010-T, bilaga 5.

⁵⁰ Med utbetald lön i anställningen avses även utbetalt arvode enligt 4 kap. 1 § punkt 4 om arvodet ingår i den pensionsgrundande lönen enligt 4 kap. 1 §.

⁵¹ Ändrad genom protokoll 2023-05-05. Bestämmelsen om retroaktivitet träder i kraft 2025-01-01.

⁵² Bestämmelsen om särskild pensionsersättning gäller arbetstagare som beviljats sådan ersättning fr.o.m. den 1 januari 2008.

⁵³ Ändrad genom protokoll 2023-06-07.

året betalas ett belopp motsvarande den beräknade premien ut till arbetstagaren. Beloppet ska utbetalas senast i januari månad året efter det år det beräknats. Före utbetalning justeras beloppet med avdrag för preliminär skatt enligt gällande skattebestämmelser. Beloppet är inte pensionsgrundande. När arbetstagaren första gången tillgodoräknats en premie i en pensionsförsäkring kommer premier därefter, oavsett deras storlek, att tillgodoräknas arbetstagaren som ålderspension.

2 § Individuell ålderspension⁵⁴

Arbetstagaren tillgodoräknas månadsvis under anställningstiden en premie på 2,5 %⁵⁵ av lönen eller pensionsunderlaget enligt bestämmelserna i 3 kap. 1 § upp till en årslön av 30 inkomstbasbelopp enligt SFB. Tillgodoräkningen sker fr.o.m. den månad då arbetstagaren fyller 23 år och längst till och med utgången av kalendermånaden före den månad då arbetstagaren fyller 69 år.⁵⁶ Premien ska användas för försäkring avseende ålderspension hos försäkringsgivare enligt 1 kap. 6 § punkt 1.

För den arbetstagare som omfattas av Avdelning II, 2 kap. 1 § andra stycket tillgodoräknas, när arbetstagaren uppnår åldern för beräkning av målpensionen, en engångspremie på 6,9 % av lönen eller pensionsunderlaget enligt bestämmelserna i 3 kap. 1 § för kalenderåret före det år han uppnår den ålder som anges i 2 kap. 1 § andra stycket.⁵⁷ För den som tillgodoräknas sådan engångspremie betalas inte premier för individuell ålderspension från det att åldern uppnåtts till och med månaden före det att arbetstagaren fyller 65 år.

3 § Kompletterande ålderspension

Arbetstagaren tillgodoräknas månadsvis under anställningstiden en premie på 2,0 %⁵⁸ av lönen eller pensionsunderlaget enligt bestämmelserna i 3 kap. 1 § upp till en årslön av 30 inkomstbasbelopp enligt SFB. Tillgodoräkningen sker fr.o.m. den månad arbetstagaren fyller 23 år⁵⁹ och längst till och med utgången av kalendermånaden före den månad då arbetstagaren fyller 69 år.⁶⁰ Premien ska användas för försäkring avseende ålderspension enligt 1 kap. 6 § punkt 2.

⁵⁴ Ändrad genom protokoll 2023-05-05

⁵⁵ Gäller fr.o.m. den 1 januari 2008 (2,3 % åren 2003 - 2007).

⁵⁶ Ändrad genom protokoll 2023-05-05

⁵⁷ Se även protokoll 2023-05-05 samt tillhörande bilagor 2 och 3.

⁵⁸ Under år 2003 var avgiften 1,9 %.

⁵⁹ Gäller fr.o.m. den 1 januari 2008. Tidigare gällde 28 år.

⁶⁰ Ändrad genom protokoll 2023-05-05.

3 a § Ålderspension flex

Arbetstagaren tillgodoräknas månadsvis en premie på 1,5 %⁶¹ av den utbetalda lönen per månad. Premien tillgodoräknas som längst till utgången av kalendermånaden före den månad då arbetstagaren fyller 69 år.⁶² I den pensionsgrundande lönen ingår inte kostnadsersättningar.⁶³

4 §

Utöver den premie som arbetstagaren tillgodoräknas enligt 3 kap. 3 § får arbetsgivaren avsätta ytterligare premier för försäkring avseende ålderspension enligt 1 kap. 6 § punkt 2. Förutsättningen härför är att arbetsgivaren och de lokala arbetstagarorganisationerna i ett lokalt kollektivavtal har enats om att ett avstående från lön eller motsvarande förmån i stället ska tillgodoräknas arbetstagaren i form av en extra premie till den kompletterande ålderspensionen.

Den extra premien kan tillgodoräknas längst till och med utgången av kalendermånaden före den månad arbetstagaren fyller 69 år.⁶⁴

Den extra premien kan tillgodoräknas som en procentuell andel av lönen, som en fortlöpande premie uttryckt i kronor eller som ett engångsbelopp.

De närmare reglerna för tillgodoräknande av extra premier fastställs i det lokala avtalet.

Anteckning

Se även förhandlingsprotokoll 2007-11-07 RALS 2007-2010 samt förhandlingsprotokoll 2010-10-25 och 2023-09-30 till RALS-T mellan Arbetsgivarverket och Saco-S, förhandlingsprotokoll 2016-02-23 mellan Arbetsgivarverket och OFR/S,P,O samt förhandlingsprotokoll 2023-11-14 mellan Arbetsgivarverket och Seko.⁶⁵

⁶¹ Se även bilaga till protokoll 2023-05-05

⁶² Tillförd genom protokoll 2023-05-05.

⁶³ För den arbetstagare som är lärare vid universitet eller högskola, och där tjänsten är fast förenad med kliniska arbetsuppgifter vid kommunalt undervisningssjukhus eller motsvarande gäller att ålderspension flex enbart beräknas på den sysselsättningsgrad och den lön som ingår i anställningen inom det statliga avtalsområdet.

⁶⁴ Ändrad genom protokoll 2023-05-05.

⁶⁵ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2023-11-14.

4 a § Överenskommelse om extra premieavsättning genom bruttolöneavdrag⁶⁶

När en arbetstagare träffar överenskommelse med arbetsgivaren enligt anteckning till 4 § om att avstå lön genom bruttolöneavdrag för extra premieavsättning till ålderspensionen beräknas premierna för de premiebestämda ålderspensionerna med bortseende från det bruttolöneavdrag som följer av löneavståendet.

5 § Val av pensionsförsäkring

Arbetstagaren ges möjlighet att själv välja tjänstepensionsförsäkring för individuell ålderspension inom de av parterna fastställda ramarna samt de vid varje tidpunkt gällande anslutningsvillkoren, enligt vad som följer av den särskilda överenskommelsen mellan parterna.

Om en arbetstagare inte har gjort ett val enligt första stycket förvaltas premierna för den individuella ålderspensionen i det s.k. icke-valet som parterna överenskommit om.

Arbetstagaren ska ha möjlighet till återbetalningsskydd enligt vad som framgår av 1 kap. 7 §.

6 § Uttag av premiebestämda pensioner^{67,68}

En arbetstagare har rätt att få individuell ålderspension utbetalad efter ansökan, dock tidigast vid utgången av kalendermånaden före den månad då arbetstagaren fyller 63 år. Den individuella ålderspensionen tas ut som en livsvarig ålderspension enligt vederbörande försäkringsgivares försäkringsvillkor. Pensionen kan tas ut temporärt enligt nedan.

En arbetstagare har rätt att få kompletterande ålderspension utbetald efter ansökan, dock tidigast vid utgången av kalendermånaden före den månad då arbetstagaren fyller 63 år.

Utbetalning av ålderspension flex görs av försäkringsgivaren efter ansökan från arbetstagaren, dock tidigast vid utgången av kalendermånaden före den månad då arbetstagaren fyller 63 år.

⁶⁶ Bestämmelsen tillfördes genom bilaga 5 till RALS 2017-2020 mellan Arbetsgivarverket och OFR/S,P,O respektive Seko samt genom förhandlingsprotokoll mellan Arbetsgivarverket och Saco-S 2017-10-04.

⁶⁷ Bestämmelserna ändrade genom förhandlingsprotokoll 2019-06-18 mellan Arbetsgivarverket och OFR/S,P,O, Saco-S och Seko.

⁶⁸ Ändrad genom protokoll 2023-05-05.

Om arbetstagaren enligt avtalet har rätt att avgå med ålderspension från 60 eller 61 års ålder får den kompletterande ålderspensionen tas ut vid utgången av månaden innan den åldern uppnås. Den individuella ålderspensionen kan för dessa arbetstagare som tidigast tas ut vid utgången av månaden innan arbetstagaren fyller 61 år.⁶⁹

Utbetalning av premiebestämda ålderspensioner görs av försäkringsgivaren efter ansökan från arbetstagaren. Ansökan görs hos den eller de försäkringsgivare hos vilken arbetstagaren är försäkrad. Närmare anvisningar om formerna för ansökan om uttag lämnas av respektive försäkringsgivare.

Utbetalning av premiebestämda ålderspensioner görs månadsvis och livsvarigt, längst till och med den månad då arbetstagaren avlider.

Om särskild överenskommelse träffas mellan arbetstagaren och försäkringsgivaren i samband med ansökan om utbetalning av pension, kan utbetalning i stället ske temporärt (under en viss bestämd tid), förutsatt att den tänkta utbetalningstiden inte understiger tio (10) år för individuell ålderspension respektive fem (5) år för kompletterande ålderspension och ett (1) år för ålderspension flex.

Premiebestämda pensioner utbetalas senast från och med utgången av den tredje månaden efter det att försäkringsgivaren tagit emot ansökan, om inte den försäkrade arbetstagaren i sin ansökan har angivit en senare tidpunkt för uttag av ålderspensionen.

För det fall utbetalning av ålderspension inte har påbörjats eller ansökan om sådan utbetalning inte har gjorts den månad som arbetstagaren fyller 69 år ska försäkringsgivaren informera arbetstagaren om dennes premiebestämda ålderspension, det sätt på vilket uttag av pension kan göras samt hur ansökan om utbetalning görs.

Om ålderspension inte har börjat utbetalas eller ansökan om sådan utbetalning inte har gjorts den månad då arbetstagaren fyller 72 år ska utbetalning av livsvarig ålderspension påbörjas vid denna tidpunkt.

⁶⁹ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2023-06-07.

7 § Flytt av pensionskapital

En arbetstagare får flytta det egna intjänade kapitalet i den individuella ålderspensionen. Flytten ska ske genom av parterna utsedd valcentral och i enlighet med det regelverk som har överenskommits mellan parterna.

8 § Flytträttens omfattning

Rätt till flytt av intjänat kapital enligt 7 § gäller endast det pensionskapital som redan är inbetalt till den tjänstepensionsförsäkring från vilket kapitalet ska flyttas. Kapital som är intjänat på en försäkring innan flytträtten trätt i kraft kan endast flyttas om den försäkringsgivare, från vilken kapitalet flyttas, medger detta.

9 § Rättelser av för lågt inbetald premie⁷⁰

Om arbetsgivaren har betalat in för låg premie till arbetstagarens premiebestämda ålderspension enligt denna avdelning är arbetsgivaren skyldig att vid nästa överföringstillfälle, eller så snart som möjligt, överföra resterande belopp. En rättelse av den individuella ålderspensionen ska i första hand göras till den tjänstepensionsförsäkring som är arbetstagarens val vid tiden för rättelsen, eller i andra hand till annan tjänstepensionsförsäkring hos vilken arbetstagaren har en försäkring enligt avtalet.

Om rättelser sker efter det att arbetstagaren har avgått från anställningen ska inbetalning i första hand ske till den tjänstepensionsförsäkring som arbetstagaren valt vid tiden för avgången, eller i andra hand till annan tjänstepensionsförsäkring hos vilken arbetstagaren har en försäkring enligt denna avdelning.

10 § Rättelser av för högt inbetalda premier

Om en arbetsgivare betalat in en för hög premie till en arbetstagares premiebestämda ålderspension enligt denna avdelning ska rättelse ske. Sådan rättelse ska i första hand ske genom att ett motsvarande lägre belopp överförs vid nästa överföringstillfälle. Om detta inte är möjligt ska beloppet återtas från tjänstepensionsförsäkringen. Ett sådant återtag av individuell ålderspension ska i första hand göras från den tjänstepensionsförsäkring som är arbetstagarens val vid tiden för återtagget och i andra hand från sådan annan tjänstepensionsförsäkring enligt avtalet.⁷¹

Sådan rättelse får inte göras längre tillbaka i tiden än tre år efter ordinarie överföringstillfälle.

⁷⁰ Paragraferna 9-12 har tillförts genom protokoll 2016-02-04 vilket ersatts med förhandlingsprotokoll 2016-05-05.

⁷¹ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2016-05-05

Rättelse av för högt inbetald premie får inte ske under tiden som en tjänstepensionsförsäkring är under utbetalning, eller då den har slutbetalats.

11 § Tvister om premier

Parterna konstaterar att tvist med anledning av avtalet hanteras enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister (LRA) och Huvudavtalet. Vid tvist gäller inte den hantering eller de tidsfrister som gäller för rättelser enligt 9 och 10 §§.

12 § Om en arbetsgivare upphört

För det fall en arbetsgivare har upphört och ansvaret inte övergått till annan vid den tid då en sådan omständighet uppdagas som avses i 9 och 10 §§ ska rättelser genomföras av SPV i enlighet med 9 respektive 10 §§. För de fall en sådan arbetsgivare betalat in för låg premie ska arbetstagaren hållas skadeslös.

För det fall en arbetstagare hävdar att en sådan arbetsgivare betalat in felaktig premie ska denna kontakta kansliet för Pensionsnämnden för hantering i nämnden.

Arbetsgivaren ska försäkra sig inom ramen för den statliga försäkringsrörelsen för det fall att ett fel som beskrivs i denna paragraf uppmärksammas efter det att arbetsgivaren upphört.

4 kap. Förmånsbestämd ålderspension

1 § Pensionsgrundande lön

I den pensionsgrundande lönen ingår följande:

1. arbetstagarens fasta lön eller motsvarande i den anställning som grundar pensionsrätt, oavsett om den har betalats ut eller inte,
2. andra kontanta avlöningsförmåner i anställningen⁷² som har utbetalats till arbetstagaren, dock inte övertidsersättning eller kostnadsersättningar (skattefria eller skattepliktiga),
3. naturaförmåner i form av kost eller bostad, värderade enligt tillämplig skatte- tabell samt
4. arvode som utbetalas enligt kommunala avlöningsbestämmelser till arbets- tagare som är innehavare av lärartjänst vid universitet eller högskola, om

⁷² Här ingår inte ersättningar som ersätter arbetstagarens fasta lön vid t.ex. sjukdom eller föräldraledighet, inte heller sådana ersättningar som ryms inom ramen för arbetstagarens fasta lön, t.ex. mertidstillägg vid partiell tjänstledighet.

tjänsten är fast förenad med kliniska arbetsuppgifter vid kommunalt undervisningssjukhus eller motsvarande under förutsättning av att

- huvudmannen för sjukhuset tillhör tillämpningsområdet för statliga pensionsbestämmelser enligt PA 16 med avseende på sådana arbetstagare eller
- universitetet eller högskolan har slutit lokalt kollektivavtal enligt delegeringsbeslut av Arbetsgivarverket med innebörd att sådant arvode är pensionsgrundande i arbetstagarens anställning hos universitetet eller högskolan

Kliniska arbetsuppgifter kan även avse ledningsuppdrag avseende kliniska arbetsuppgifter inom universitetssjukvården.⁷³

Den pensionsgrundande lönen beräknas för helt kalenderår och begränsas till högst 30 gånger inkomstbasbeloppet enligt Socialförsäkringsbalken (2010:110, SFB).

2 §⁷⁴

3 § Pensionsunderlag

Pensionsunderlag beräknas med utgångspunkt från den pensionsgrundande lönen för de fem kalenderåren närmast före avgångsåret. Vid beräkning av sjukpension enligt 5 kap. 3 § räknas de fem kalenderåren närmast före pensionsåret.

Pensionsunderlaget för beräkning av ålderspension räknas om med förändringar av prisbasbeloppet under tid med sjukpension enligt 5 kap. 1 §.

Vid beräkning av pensionsunderlaget beaktas även pensionsgrundande lön i tidigare anställning i den mån lönen avser tid som tillgodoräknas enligt 4 §. Vid pensionsavgång senare än vid åldern för beräkning av målpension räknas de fem kalenderåren närmast före det år då arbetstagaren uppnår åldern för beräkning av målpension.

Den pensionsgrundande lönen för de fyra första kalenderåren i femårsperioden räknas med hjälp av prisbasbeloppet om till nivån för det sista året före avgångsåret, dock senast året före det år då arbetstagaren uppnår åldern för beräkning av målpension.⁷⁵

⁷³ Tillförd genom förhandlingsprotokoll 2016-07-01.

⁷⁴ Borttagen genom protokoll 2023-05-05

⁷⁵ Ändrad genom protokoll 2023-05-05.

Pensionsunderlaget utgör medeltalet av de enligt tredje stycket beräknade beloppen. Kan en arbetstagare inte tillgodoräkna pensionsgrundande lön för samtliga i femårsperioden ingående kalenderår utgör pensionsunderlaget medeltalet av beloppen för de hela kalenderår som kan tillgodoräknas arbetstagaren eller om endast ett helt kalenderår kan tillgodoräknas, beloppet för detta år.

Kan inte något helt kalenderår tillgodoräknas ska pensionsunderlaget utgöra det på hela kalendermånader grundade genomsnittsbeloppet per månad multiplicerat med 12.

4 § Pensionsgrundande tjänstetid

Som pensionsgrundande tjänstetid tillgodoräknas en arbetstagare tid då detta avtal eller tidigare statligt kollektivavtal om tjänstepension inklusive SPR gällt för honom, dock tidigast fr.o.m. den kalendermånad då han fyller 28 år och längst t.o.m. kalendermånaden före den månad då arbetstagaren fyller 65 år.

Som pensionsgrundande tjänstetid tillgodoräknas även tid inom annat tillämpningsområde för statliga pensionsbestämmelser. För arbetstagare som 2002-12-31 innehade anställning med statlig pensionsrätt tillgodoräknas också sådan icke-statlig tjänstetid före 2002-12-31 som arbetstagaren fått tillgodoräkna enligt för honom då gällande statliga pensionsbestämmelser. Arbetstagare som har innehaft statlig anställning före 2002-12-31 och som har återanställts efter denna tidpunkt tillgodoräknas tjänstetiden i den tidigare statliga anställningen. Tid före 2003-01-01 får dock beaktas endast om arbetstagaren har varit anställd för tjänstgöring som uppgår till minst 40 procent av heltidstjänstgöring.

Som pensionsgrundande tjänstetid räknas med undantag för vad som nedan anges, ledighet utan lön som varar högst åtta månader. Dock räknas inte tid för sammanhängande hel ledighet utan lön för att inneha annan anställning med tjänstepensionsrätt som pensionsgrundande tid. Ledighet för längre tid till följd av sjukdom eller arbetsskada ska dock räknas som pensionsgrundande tjänstetid, likaså ledighet för vilken graviditetspenning eller föräldrapenningförmån utgetts.

Som pensionsgrundande tjänstetid tillgodoräknas också tid då arbetstagaren är ledig för att tidvis tjänstgöra inom ramen för sin anställning som tidvis tjänstgörande enligt lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar (GSS-T) eller tidvis tjänstgör i sin tillsvidareanställning som reservofficer.

För ålderspension som följer på sjukpension tillgodoräknas som pensionsgrundande tjänstetid även tiden från avgången till åldern för beräkning av mål-

pension.⁷⁶ Även tid under vilken pensionsersättning eller särskild pensionsersättning enligt Trygghetsavtalet eller avtal om omställning utges tillgodoräknas som pensionsgrundande tjänstetid för ålderspension.⁷⁷

Om icke-statlig tjänstetid tillgodoräknats enligt andra stycket ska pensionsrätt som arbetstagaren tjänat in på grund av den tiden, räknas in i den pensionsrätt han tjänar in enligt detta avtal.

5 § Tjänstetidsfaktor

För hel pension erfordras att den pensionsgrundande tjänstetiden är minst 30 år.

Tjänstetidsfaktorn utgör förhållandet mellan arbetstagarens pensionsgrundande tjänstetid, beräknad i hela och påbörjade månader, och talet 360, dock högst talet 1.

6 § Ålderspensionens storlek fr.o.m. 65 år på den del av pensionsunderlaget som inte överstiger 7,5 inkomstbasbelopp

Arbetstagare som omfattas av dessa pensionsbestämmelser har när han uppnått den ålder som anges för beräkning av förmånsbestämd målpension rätt till förmånsbestämd ålderspension fr.o.m. dagen efter avgångsdagen.

För arbetstagare som har 65 års ålder för beräkning av målpension enligt 2 kap. 1 § utgör pensionens storlek det procenttal som framgår av nedanstående tabell av pensionsunderlaget enligt 4 kap. 3 § multiplicerad med tjänstetidsfaktorn.

Födelseår	Pensionsnivå i procent av pensionsunderlaget ⁷⁸
1955	6,6
1956	6,3
1957	6,0
1958	5,7
1959	5,4
1960	5,1
1961	4,7
1962	4,3
1963	3,9
1964	3,6
1965	3,2

⁷⁶ Ändrad genom protokoll 2023-05-05.

⁷⁷ Tillgodoräkning av pensionsgrundande tjänstetid för tid med pensionsersättning eller särskild pensionsersättning gäller fr.o.m. den 1 januari 2005.

⁷⁸ Tabellen är kortad genom protokoll 2023-05-05.

1966	2,9
1967	2,5
1968	2,1
1969	1,7
1970	1,3
1971	0,9
1972	0,5
1973 eller senare	0,0

För arbetstagare som har 60 eller 61 års ålder för beräkning av målpension enligt 2 kap. 1 §, 2 st. utgör pensionens storlek fr.o.m. 65 år det procenttal som framgår av nedanstående tabell av pensionsunderlaget enligt 4 kap. 3 § multiplicerad med tjänstetidsfaktorn.⁷⁹

Födelseår	Pensionsnivå i procent av pensionsunderlaget⁸⁰
1955	7,2
1956	6,9
1957	6,6
1958	6,3
1959	6,0
1960	5,7
1961	5,4
1962	5,1
1963	4,7
1964	4,3
1965	3,9
1966	3,6
1967	3,2
1968	2,9
1969	2,5
1970	2,1
1971	1,7
1972	1,3
1973	0,9
1974	0,5
1975 eller senare	0,0

⁷⁹ Ändrad genom protokoll 2023-05-05.

⁸⁰ Tabellen har kortats genom protokoll 2023-05-05.

7 § Ålderspensionens storlek fr.o.m. 65 år på den del av pensionsunderlaget som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp⁸¹

Arbetstagare som har uppnått åldern för beräkning av målpension har fr.o.m. dagen efter avgångsdagen rätt till förmånsbestämd ålderspension på den del av pensionsunderlaget enligt 4 kap. 3 § som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp.

För arbetstagare vars förmånsbestämda pension målberäknas mot 65 års ålder enligt 2 kap. 1 § första stycket utgör pensionens storlek det procenttal som framgår av nedanstående tabell av pensionsunderlaget multiplicerad med tjänstetidsfaktorn.

Födelseår	Pensionsunderlag 7,5–20 inkomst- basbelopp	Pensionsunderlag 20–30 inkomst- basbelopp
1955	63,05	31,20
1956	62,90	31,10
1957	62,75	31,00
1958	62,60	30,90
1959	62,45	30,80
1960	62,30	30,70
1961	62,15	30,60
1962	62,00	30,50
1963	61,85	30,40
1964	61,70	30,30
1965	61,50	30,20
1966	61,30	30,10
1967	61,10	30,00
1968	60,90	30,00
1969	60,70	30,00
1970	60,50	30,00
1971	60,30	30,00
1972	60,10	30,00
1973 och senare	60,00	30,00

För arbetstagare som har 60 eller 61 års ålder för beräkning av målpension enligt 2 kap. 1 § andra stycket utgör pensionens storlek fr.o.m. 65 år det procenttal som framgår av nedanstående tabell av pensionsunderlaget multiplicerad med tjänstetidsfaktorn.

⁸¹ Paragrafen har ändrats genom protokoll 2023-05-05 bl.a. har tabellerna kortats.

Födelseår	Pensionsunderlag 7,5–20 inkomst- basbelopp	Pensionsunderlag 20–30 inkomst- basbelopp
1955	63,35	31,40
1956	63,20	31,30
1957	63,05	31,20
1958	62,90	31,10
1959	62,75	31,00
1960	62,60	30,90
1961	62,45	30,80
1962	62,30	30,70
1963	62,15	30,60
1964	62,00	30,50
1965	61,85	30,40
1966	61,70	30,30
1967	61,50	30,20
1968	61,30	30,10
1969	61,10	30,00
1970	60,90	30,00
1971	60,70	30,00
1972	60,50	30,00
1973	60,30	30,00
1974	60,10	30,00
1975 och senare	60,00	30,00

8 § Ålderspensionens storlek före 65 år⁸²

För arbetstagare med 60 eller 61 års ålder för beräkning av målpension enligt 2 kap. 1 § andra stycket beräknas ålderspension under tid före den månad arbetstagaren fyller 65 år enligt nedanstående tabell och multipliceras med tjänstetidsfaktorn.⁸³

Pensionsunderlag uttryckt i antal inkomstbasbelopp		Pensionsnivå i procent
–	1,0	101,0
1,0	20,0	65,0
20,0	30,0	32,5

⁸² Ändrad genom protokoll 2023-05-05.

⁸³ En flygförare som uppnått minst 25 flygtjänstår inom Försvarsmakten har rätt att avgå med ålderspension tidigast vid utgången av den månad då han fyller 55 år. Vid beräkning av pensionens storlek ska därvid tjänstetidsfaktor 1 tillämpas.

9 § Uttag av förmånsbestämda ålderspensioner⁸⁴

En arbetstagare som omfattas av dessa pensionsbestämmelser och som avgår före den ålder som anges i 2 kap. 1 §, dock tidigast vid utgången av månaden före den månad han fyller 63 år har rätt att ta ut ålderspension från dagen efter avgångsdagen (förtida uttag). Om arbetstagaren avgår i pensioneringssyfte ska pensionen beräknas som om arbetstagaren hade avgått vid 65 års ålder. Reducering för det förtida uttaget beräknas aktuariellt enligt SPV:s försäkringstekniska riktlinjer. Pensionen kan tas ut som en livsvarig pension eller som en temporär pension fram till den ordinarie pensionsåldern.

Vid temporärt uttag av förmånsbestämd ålderspension gäller att pensionens storlek får uppgå högst till nedanstående procenttal av den fasta lönen vid avgången enligt 4 kap. 1 § punkt 1⁸⁵

- 80 procent till den del den fasta lönen inte överstiger 7,5 inkomstbasbelopp,
- 70 procent till den del den fasta lönen överstiger 7,5 inkomstbasbelopp men inte 20 inkomstbasbelopp och
- 40 procent till den del den fasta lönen överstiger 20 inkomstbasbelopp men inte 30 inkomstbasbelopp.

Om uppskjutet uttag av ålderspension görs ska pensionen ökas för varje kalendermånad från 65-årsdagen till den månad uttaget sker. Omräkning sker enligt SPV:s försäkringstekniska riktlinjer.

En arbetstagare med 60 eller 61 års ålder för beräkning av målpension enligt 2 kap. 1 § andra stycket har i normalfallet rätt att ta ut ålderspension fr.o.m. den dag då avgång skett från den anställning som berättigar till pensionen. Om denna anställning innehades samtidigt som arbetstagaren utövar en annan statlig anställning har arbetstagaren rätt att ta ut ålderspension först fr.o.m. dagen efter den då avgång skett från den sistnämnda anställningen.⁸⁶

10 § Samordning⁸⁷

Ålderspension som inte är minskad på grund av uttag före åldern för beräkning av målpension ska under tid före den kalendermånad då arbetstagaren fyller 66

⁸⁴ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2023-05-05, se även bilaga till protokollet.

⁸⁵ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2019-06-18.

⁸⁶ Arbetstagare och arbetsgivare kan genom enskild överenskommelse skjuta upp uttag av pensionsförmånen, se förhandlingsprotokoll daterat 2023-05-05

⁸⁷ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2023-05-05

år eller den senare ålder som följer av riktåldern enligt SFB minskas med sådan ersättning, dock inte ålderspension, enligt AFL, SFB eller annan författning som avser samma inkomstbortfall.

5 kap. Sjukpension⁸⁸

1 § Villkor

En arbetstagare som har beviljats hel sjukersättning tillsvidare enligt SFB har vid entledigandet rätt till sjukpension. Sjukpension utges så länge hel sjukersättning utbetalas till och med månaden före den då arbetstagaren kan ta ut garantipension eller till och med den månad dessförinnan då arbetstagaren avlider.

2 §

En arbetstagare vars arbetsförmåga i anställningen är nedsatt på grund av sjukdom har rätt till tillfällig sjukpension om arbetstagaren har beviljats partiell sjukersättning tillsvidare eller hel respektive partiell aktivitetsersättning för viss tid enligt SFB. Tillfällig sjukpension utges så länge arbetstagaren får partiell sjukersättning eller aktivitetsersättning för viss tid.

Sjukpension och tillfällig sjukpension utges från och med den månad som Försäkringskassan har fattat beslut om sjukersättning eller aktivitetsersättning eller om beslutet gäller från en senare tidpunkt från och med denna senare tidpunkt. Detta under förutsättning att arbetsgivaren får besked om Försäkringskassans beslut.⁸⁹

Tillfällig sjukpension utges dock inte för tid som arbetstagaren har sjukavdrag eller sjukpenningtillägg enligt avtal.

3 § Sjukpensionens storlek

Sjukpensionen och den tillfälliga sjukpensionen utgörs av följande procent av pensionsunderlaget oavsett tjänstetidsfaktorn.

Pensionsunderlag uttryckt i prisbasbelopp			Pensionsnivå i procent ⁹⁰
–	7,5		15,0
7,5	–	20,0	75,0
20,0	–	30,0	37,5

⁸⁸ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2023-05-05, 2023-12-20.

⁸⁹ Se även förhandlingsprotokoll 2022-12-07.

⁹⁰ Gäller fr.o.m. den 1 januari 2008.

Om sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats som en partiell förmån utges tillfällig sjukpension i proportion till den partiella förmånen.

Anmärkning

Ovanstående procenttal gäller när Försäkringskassan fattat beslut om sjuk- eller aktivitetsersättning den 1 januari 2008 eller senare. Detta gäller även om beslutet har fattats med retroaktiv verkan. Om Försäkringskassans beslut gäller en ändring av ett före den 1 januari 2008 fattat beslut gäller dock 5 kap. 3 § i sin lydelse den 31 december 2007.

4 § Samordning⁹¹

Sjukpension enligt 5 kap. 1 eller 2 §§ ska på lönedelar upp till 7,5 prisbasbelopp minskas med livränta enligt Socialförsäkringsbalken.

Sjukpension enligt 5 kap. 1 eller 2 §§ ska minskas i motsvarande mån som sjukersättningen minskas 36 kap. 19-21 §§ SFB. Sjukpensionen ska också minskas med motsvarande omfattning som sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt 36 kap. 13-15 och 17-18 §§ SFB är vilande.

6 kap. Efterlevandepension

1 § Villkor⁹²

Efterlevandepension utges efter en arbetstagare om denne vid dödsfallet

- innehar en anställning inom denna avdelnings tillämpningsområde, eller
- som efter 69 års ålder i direkt anslutning till en anställning som omfattas av avdelningens tillämpningsområde tillträder en ny sådan anställning, utan att arbetsgivaren medger att avtalet ska gälla enligt 1 kap. 2 § 2 pkt, eller
- erhåller sjukpension, eller
- erhåller särskild pensionsersättning enligt Avtal om omställning, eller
- omfattas av efterskydd enligt denna avdelning, eller
- är 63 år⁹³ eller äldre och har en pågående utbetalning av ålderspension

⁹¹ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2023-05-05. I sak avses ingen förändring.

⁹² Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2023-05-05.

⁹³ Efterlevandepension utges även för arbetstagare födda 1965 eller tidigare och som före 63 års ålder har pågående utbetalning av ålderspension, eller den som har en pågående utbetalning av ålderspension med 60 eller 61 års ålder för beräkning av målpension, eller den med rätt till ålderspension enligt ÖB-bestämmelser med 65 års ålder för beräkning av målpension.

enligt denna avdelning, om arbetstagaren inte vid dödsfallet innehar en annan anställning genom vilken arbetstagaren har rätt till tjänstepensionsförmån enligt annat avtal.

Efterlevandepension utges till en efterlevande make, som stadigvarande sammanbodde med arbetstagaren vid dennes död. Med efterlevande make jämställs i detta kapitel efterlevande registrerad partner. Med efterlevande make jämställs i detta kapitel även den som, utan att vara gift eller registrerad partner, stadigvarande sammanbodde med en ogift arbetstagare vid dennes död och som tidigare varit gift med eller registrerad partner med arbetstagaren eller har eller har haft eller vid dödsfallet väntade barn med arbetstagaren.

Efterlevandepension utges också till arvsberättigat barn som inte har fyllt 20 år.⁹⁴

2 § Efterlevandepension till make

Efterlevandepension till efterlevande make utges under sex år fr.o.m. månaden efter dödsfallet, dock längst till utgången av den månad då arbetstagaren/pensionären skulle ha fyllt 75 år. Om den efterlevande avlider utges pensionen till utgången av den månad då detta inträffat.

Efterlevandepension utges för varje år med ett belopp motsvarande 1,2 prisbasbelopp.

Därtill utges ett belopp uttryckt i procent av den del av pensionsunderlaget enligt 4 kap. 3 § som överstiger 7,5 gånger inkomstbasbeloppet enligt följande:

Upp till 20 inkomstbasbelopp

År 1	45,0 %
År 2–6	30,0 %

Mellan 20 och 30 inkomstbasbelopp

År 1	22,5 %
År 2–6	15,0 %

Om det inte finns någon efterlevande make tillfaller beloppen arvsberättigat barn enligt 6 kap. 1 §. Belopp som är gemensamt för flera barn delas lika mellan dem.

⁹⁴ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2023-12-20.

3 § Efterlevandepension till arvsberättigat barn

Efterlevandepension till varje arvsberättigat barn utges till dess barnet fyllt 20 år enligt nedan med ett belopp uttryckt i procent av pensionsunderlaget enligt 4 kap. 3 §:

Pensionsunderlag uttryckt i inkomstbasbelopp		Procenttal
–	7,5	10,0
7,5	– 20,0	25,0
20,0	– 30,0	12,5

4 § Samordning

Om en förmånstagare för ett visst år har rätt till såväl efterlevandepension som kompletterande efterlevandefribrev eller efterlevandefribrev enligt övergångsbestämmelserna 12 kap. 3 och 4 §§, denna avdelning, ska den utbetalda efterlevandepensionen för detta år minskas så att summan av efterlevandepension, kompletterande efterlevandefribrev och/eller efterlevandefribrev högst uppgår till vad efterlevandepensionen enligt detta kapitel skulle ha uppgått till för detta år. Dock ska den samlade utbetalda efterlevandeförmånen för året inte understiga vad som skulle ha utbetalats som enbart kompletterande efterlevandefribrev och/eller efterlevandefribrev enligt övergångsbestämmelserna.

7 kap. Intjänande av förmånsbestämd pensionsrätt

1 § Intjänande av förmånsbestämd pensionsrätt från och med den 1 januari 2003

Rätten till ålderspension enligt 1 kap. 5 § punkt 2 a) intjänas månadsvis under anställningstiden med en för varje månad bestämd del av den slutliga förmånsbestämda ålderspensionen. Storleken av den för månaden intjänade delen beräknas så att dess kapitalvärde är lika med bruttopremien för månaden med tillämpning av SPV:s försäkringstekniska riktlinjer. För en arbetstagare som intjänar pensionsrätt hos en arbetsgivare som tryggar pension genom skuldföring bestäms intjänandet som om tryggandet hade skett genom försäkring.

2 § Intjänad förmånsbestämd pensionsrätt den 31 december 2002

För arbetstagare som var anställd den 31 december 2002 och som t.o.m. detta datum intjänat rätt till pension enligt statliga pensionsbestämmelser är den vid nämnda tidpunkt intjänade pensionen lika med den egenlivränta, som arbetstaga-

ren skulle ha haft rätt till vid avgång från anställningen. Dock ska vid beräkning av livräntan

- bortses från kravet på fyllda 31 år och minst tre års pensionsgrundande tjänstetid,
- förmånsnivåerna i PA-91 för ålderspension tillämpas,
- samordning ske med eventuell icke-statlig pensionsrätt enligt då gällande statliga pensionsbestämmelser.

Den intjänade pensionen enligt ovan omvandlas till fribrev och värdesäkras under aktivtiden genom anknytning till prisbasbeloppets förändring.

3 § Förmånsbestämd pensionsrätt intjänad t.o.m. den 31 december 2002 vid återanställning

För en arbetstagare som har haft statlig anställning men som inte var anställd den 31 december 2002 gäller vid återanställning i staten efter nämnda datum att livränta som har intjänats i tidigare statlig anställning omvandlas till fribrev. Fribrevet värdesäkras under aktivtiden genom anknytning till prisbasbeloppets förändring.

4 § Förmånsbestämd pensionsrätt vid avgång från anställning

En arbetstagare som avgår från sin anställning av annan anledning än att rätt till sjukpension inträder har rätt till fribrev vars belopp är lika med den intjänade pensionen enligt ovan. Fribrevet räknas upp genom anknytning till prisbasbeloppets förändring. En arbetstagare har rätt att ta ut fribrevet tidigast vid utgången av månaden före den månad han fyller 63 år⁹⁵ i enlighet med de bestämmelser som gäller för uttag av ålderspension i 4 kap. 9 §.

En arbetstagare som avgår från sin anställning med ålderspension och vars ålderspension enligt 4 kap. 6 och 7 §§ understiger fribrevsvärdet har rätt att få ålderspension som svarar mot fribrevsvärdet.

Om rätten till sjukpension upphör av annat skäl än ålderspension inträder från denna tidpunkt rätt till fribrev vars belopp är lika med den intjänade pensionen enligt ovan.

⁹⁵ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2023-05-05. Se även bilaga 2 till protokollet.

8 kap. Värdesäkring under utbetalningstid

1 §

Förmånsbestämd ålderspension, sjukpension samt efterlevandepension värdesäkras genom anknytning till förändringar av det prisbasbelopp som den pensionsgrundande lönen har uppräknats till.

9 kap. Förmånligare villkor

1 §

Arbetsgivaren kan när särskilda skäl föreligger medge förmånligare villkor än vad som framgår av pensionsbestämmelserna Avdelning II.

Ett sådant beslut kan omprövas om någon förutsättning som beslutet grundades på har förändrats.

10 kap. Utbetalning av förmånsbestämda pensionsförmåner

1 §

För utbetalning av förmånsbestämd ålderspension, sjukpension samt efterlevandepension gäller de bestämmelser som anges nedan.

2 §

Angående påföljd i pensionshänseende för den som uppsåtligen framkallar en arbetstagares eller en förmånstagares död gäller vad som sägs i 14 kap. 4 kap. 3 § lagen (2005:104) om försäkringsavtal.

3 §

Vid samtidig rätt till mer än en tjänstepensionsförmån av samma slag skall, om pensionsförmånerna intjänats under samma tid, pensionens storlek efter begäran från Statens tjänstepensionsverk (SPV) prövas av pensionsnämnden för det statliga avtalsområdet.

4 §

Utbetalning av pensionsförmåner sker månadsvis.

Förfallodag för utbetalning av förmåner är den första ordinarie utbetalningsdagen efter den tidpunkt då rätten till förmån inträtt. Vid bestämmande av ränta enligt 5 §

är dock tidigaste förfallodag första ordinarie utbetalningsdag efter det att tre månader förflutit från det att förmånstagaren i ansökan fullgjort sin uppgiftsskyldighet.

5 §

Om utbetalning av pensionsförmåner försenats och utbetalas i form av ett retroaktivt belopp skall, om beloppet uppgår till fem procent eller mer av det vid utbetalningstillfället gällande prisbasbeloppet enligt SFB, förmånstagaren erhålla ränta.

Räntan beräknas under visst kalenderår enligt den årsvisa statslåneränta som bestäms av Riksgälden i november föregående år.

Räntan utges för tid från ingången av månaden efter den då förfallodagen inträffat till den dag då belopp är tillgängligt för lyftning av förmånstagaren.

Rätt till ränta föreligger inte

- om förseningen orsakats av förmånstagaren själv eller
- om förseningen beror på krigstillstånd, strejk eller lockout

eller annan liknande omständighet utanför pensionsutbetalarens kontroll.

6 §

Pensionsförmån vars månadsbelopp uppgår till högst två promille av prisbasbeloppet enligt SFB ska avlösas med ett kapitalbelopp som beräknas enligt de för förmånsbestämda ålderspensioner gällande försäkringstekniska riktlinjerna.

7 §

Har någon fått pensionsförmån obehörigen eller med för högt belopp och har han orsakat detta genom oriktiga uppgifter eller underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldighet eller på annat sätt eller har han i annat fall bort inse att utbetalningen var oriktig, ska han återbetala det som han fått för mycket. Arbetsgivaren får dock i särskilt fall helt eller delvis efterge återbetalningsskyldigheten.

Har någon för samma tid fått sådan pension som enligt 5 kap. 4 § eller 6 kap. 4 § i Avdelning II ska föranleda avdrag av socialförsäkringsförmån och har denna socialförsäkringsförmån beviljats vid en sådan tidpunkt att den inte kunnat beaktas vid bestämmande av pensionens storlek enligt avtalet, ska det belopp som härigenom har betalats för mycket återbetalas.

8 §

I fall som avses i 7 § får arbetsgivaren för slutlig reglering av det belopp som

arbetstagaren fått för mycket innehålla skäligt belopp av pensionsförmån enligt avtalet, om inte hinder möter till följd av lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt.

9 §

Arbetsgivaren meddelar närmare bestämmelser om handläggning av ärenden om förmåner enligt avtalet och om utbetalning av sådana förmåner.

11 kap. Efterskydd

1 §

Om en arbetstagare avgår från sin anställning gäller avtalet beträffande sjukdomsfall och dödsfall ytterligare tre månader efter avgången. Detta gäller dock inte för en arbetstagare som erhållit annan anställning med tjänstepensionsrätt.

Efterskyddet gäller till och med utgången av kalendermånaden före den månad då arbetstagaren fyller 67 år.⁹⁶

12 kap. Övergångsbestämmelser till Avdelning II

1 § Fortsatt tillämpning av tidigare pensionsavtal

För arbetstagare med 65 års pensionsålder enligt 7 § PA 03 (nuv. 2 kap. 1 §) födda 1942 eller tidigare och för arbetstagare med 60 års pensionsålder enligt 7 § PA 03 (nuv. 2 kap. 1 §) födda 1947 eller tidigare ska bestämmelserna i PA-91 fortsättningsvis tillämpas.

För arbetstagare som avgått med pensionsförmån enligt PA-91 eller PA-74 gäller att bestämmelserna i dessa avtal ska fortsätta att tillämpas.

För arbetstagare som uppbär tillfällig sjukpension gäller 6 § nedan.

2 § Pensionsgrundande tjänstetid

En arbetstagare som 2002-12-31 kan tillgodoräkna sig pensionsgrundande tjänstetid före 28 års ålder enligt tidigare pensionsavtal ska bibehålla den tillgodoräknade tiden.

⁹⁶ Ändrad genom förhandlingsprotokoll 2023-05-05.

3 § Kompletterande efterlevandepension avseende lönedelar som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp

Kompletterande efterlevandepension och familjepension avseende lönedelar över 7,5 inkomstbasbelopp som en arbetstagare har intjänat per den 31 december 2002 enligt PA-91 respektive PA-74 övergår vid nämnda datum till fribrev avseende kompletterande efterlevandelivränta.

Vid beräkning av efterlevandelivräntan skall

- bortses från kravet på fyllda 31 år och minst tre års pensionsgrundande tjänstetid,
- samordning ske med eventuell icke-statlig pensionsrätt enligt då gällande statliga pensionsbestämmelser.

Det kompletterande efterlevandefribrevet anknyts till prisbasbeloppet för år 2002 och värdesäkras genom omräkning med senare förändringar av prisbasbeloppet.

Det kompletterande efterlevandefribrevet tas ut som en livsvarig pension som räknas om genom anknytning till prisbasbeloppets förändring. Vilka efterlevande som är berättigade till sådan pension bestäms av reglerna i PA-91. Paragraf 5 i övergångsbestämmelserna till PA-91 ska ha motsvarande tillämpning på arbetstagare som 2002-12-31 övergår från PA-74 till PA-91 eller PA 03 (nuv. Avdelning II) med den skillnaden att tidpunkten 1991-03-31 ersätts med 2002-12-31 och tidpunkten 1991-04-01 ersätts med 2003-01-01.

4 § Familjepension avseende lönedelar som inte överstiger 7,5 inkomstbasbelopp

Intjänad familjepension enligt PA-74 avseende lönedelar som inte överstiger 7,5 inkomstbasbelopp beräknas som sju procent av den pensionsgrundande lönen per den 31 december 2002. Den intjänade familjepensionen beräknas med utgångspunkt från anställningstidpunkten och omvandlas till fribrev. Fribrevet anknyts till prisbasbeloppet för år 2002 och värdesäkras genom omräkning med senare förändringar av prisbasbeloppet.

Efterlevandefribrevet tas ut som en livsvarig pension som räknas om genom anknytning till prisbasbeloppets förändring. Vilka efterlevande som är berättigade till sådan pension bestäms av reglerna i PA-91. 5 § i övergångsbestämmelserna till PA-91 ska ha motsvarande tillämpning på arbetstagare som 2002-12-31 övergår från PA-74 till PA-91 eller PA 03 (nuv. Avdelning II) med den skillnaden att

tidpunkten 1991-03-31 ersätts med 2002-12-31 och tidpunkten 1991-04-01 ersätts med 2003-01-01.

5 § Pensionsålder

För den som är anställd 2002-12-31 och som då har rätt att avgå med ålderspension vid en tidigare ålder än 65 år enligt 1 § i övergångsbestämmelserna till PA-91 gäller sagda övergångsbestämmelser.

För arbetstagare som den 31 december 2002 är anställda i säkerhetstjänst gäller fortsättningsvis 5 § förhandlingsprotokollet 1991-03-15 till PA-91.

Den förmånsbestämda ålderspensionen för arbetstagare enligt första och andra stycket beräknas för tid fr.o.m. den månad arbetstagaren fyller 65 år enligt 18 och 19 §§ PA 03 (nuv. 4 kap. 6 och 7 §§) detta avtal samt för tid före den månaden enligt 18 § PA-91 (bilaga 1).

En arbetstagare som med stöd av första och andra stycket avgår före ordinarie pensionsålder har rätt att tillgodoräkna premie enligt 9 § PA 03 (nuv. 3 kap. 2 §) första stycket för den tid som återstår från avgången till den ordinarie pensionsåldern.

6 § Arbetstagare med tillfällig sjukpension

För arbetstagare som 2003-01-01 uppbär tillfällig sjukpension och/eller har personlig statlig pensionsrätt ska PA-91 fortsätta att tillämpas. Med arbetstagare som uppbär tillfällig sjukpension jämföras arbetstagare som har lön med sjukavdrag och samordningsavdrag enligt övergångsbestämmelserna i ALFA 6 kap. 8 § eller AVA 12 § 8 mom. Om arbetstagaren åter blir arbetsförmögen och den tillfälliga sjukpensionen upphör ska detta avtal gälla för honom fr.o.m. dagen efter det att den tillfälliga sjukpensionen har upphört. Därvid ska såväl premiebestämd som förmånsbestämd ålderspension tjänas in som om detta avtal hade gällt för honom fr.o.m. 2003-01-01. Premie som inbetalas för sådan retroaktiv tid ska räknas upp med återbäringsräntan för traditionell livförsäkring hos den av parterna bildade försäkringsgivaren.

7 §. Övergångsbestämmelser för vissa yrkesofficerare

1. Övergång till nya pensionsavtal

Fr.o.m. den 1 januari 2003 upphör PA-74 att gälla för yrkesofficerarna med undantag för officerare som avgår med s.k. särskild pension och officerare på reservstat. För officerare födda 1943-1947 kommer fr.o.m. detta datum bestämmelserna i PA- 91 med 60 års pensionsålder att tillämpas. Därvid ska 4 § i övergångsbestäm-

melserna avseende familjepension på lönedelar som inte överstiger 7,5 inkomstbasbelopp gälla.

2. Pensionsålder

För yrkesofficer som fyller 60 år under perioden 1 oktober 2002 - 31 december 2002 inträder pensionsåldern vid utgången av december 2002. Avgång med ålderspension sker därvid i enlighet med PA-74.

3. Pensionsunderlag för yrkesofficer

För yrkesofficer som före 1 januari 2003 har omfattats av PA-74 ska vid beräkning av pensionsunderlag enligt 15 § PA 03 (nuv. 4 kap. 3 §) detta avtal eller 9 och 10 §§ PA-91 endast beaktas pensionsgrundande lön fr.o.m. den 1 januari 2002.

4. Kåpantrappa

Yrkesofficerare födda 1944-1952 får fr.o.m. den 1 januari 2003 tillgodoräkna premier till den kompletterande ålderspensionen (kåpan) enligt nedan:

Födelseår	Premie i procent
1944	4,0
1945	4,0
1946	4,0
1947	4,0
1948	3,4
1949	2,9
1950	2,5
1951	2,2
1952	2,0

8 § Övergångsbestämmelser för anställda vid Chalmers⁹⁷

1. Fortsatt tillämpning av tidigare pensionsavtal

För arbetstagare födda 1945 eller tidigare ska tidigare bestämmelser i PA-91 F fortsätta att tillämpas.

För arbetstagare som avgått med pensionsförmån enligt vid avgången gällande pensionsavtal gäller att bestämmelserna i det avtalet ska fortsätta att tillämpas. För arbetstagare som uppbär tillfällig sjukpension gäller punkt 5 nedan.

⁹⁷ Se förhandlingsprotokoll 2005-12-21.

2. Förmånsbestämd ålderspension

För arbetstagare som var anställd vid Chalmers den 31 december 2005 ska tabellerna i 18 och 19 §§ PA 03 (nuv. 4 kap. 6 och 7 §§) för anställda med 65 års pensionsålder tillämpas med tre års förskjutning. Tabellerna börjar således med födelseår 1946 och pensionsnivå 9,5 resp. 64,85 procent och slutar med 1976 och 0 resp. 30 procent.

3. Intjänad pensionsrätt den 31 december 2005

För arbetstagare som var anställd den 31 december 2005 och som t.o.m. detta datum intjänat rätt till pension enligt statliga pensionsbestämmelser eller enligt PA-91 F är den vid nämnda tidpunkt intjänade pensionen lika med den bolagiseringslivränta och det fribrev som arbetstagaren skulle ha haft rätt till vid avgång från anställningen. Samordning ska ske med eventuell icke-statlig pensionsrätt.

Den enligt ovan intjänade pensionen anknyts till prisbasbeloppet för år 2005 och värdesäkras under aktivtiden genom omräkning med senare förändringar av prisbasbeloppet.

Har en arbetstagare en annan statlig livränta än bolagiseringslivränta omvandlas denna till fribrev och anknyts till prisbasbeloppet för år 2005 och värdesäkras med senare förändringar av prisbasbeloppet.

4. Kompletterande efterlevandepension avseende lönedelar som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp

Kompletterande efterlevandepension som en arbetstagare har intjänat per den 31 december 2005 enligt statliga pensionsbestämmelser eller enligt PA-91 F är vid nämnda datum lika med kompletterande efterlevandelivränta (bolagiseringslivränta) och efterlevandefribrev.

De enligt ovan intjänade förmånerna anknyts till prisbasbeloppet för år 2005 och värdesäkras genom omräkning med senare förändringar av prisbasbeloppet.

Har en arbetstagare en annan statlig kompletterande efterlevandelivränta än bolagiseringslivränta omvandlas denna till fribrev och anknyts till prisbasbeloppet för år 2005 och värdesäkras med senare förändringar av prisbasbeloppet.

Den kompletterande efterlevandelivräntan och det kompletterande efterlevandefribrevet tas ut som en livsvarig pension som räknas om genom anknytning till prisbasbeloppets förändring. Vilka efterlevande som är berättigade till sådan efterlevandepension bestäms av reglerna i PA-91 F.

5. Arbetstagare med tillfällig sjukpension

För arbetstagare som 2006-01-01 uppbär tillfällig sjukpension och/eller har personlig statlig pensionsrätt ska PA-91 F fortsätta att tillämpas. Med arbetstagare som uppbär tillfällig sjukpension jämföras arbetstagare som har lön med sjukavdrag och samordningsavdrag enligt övergångsbestämmelserna i allmänna villkorsavtalet 36 § punkt 2.

6. Pensionsålder

För den som är anställd 2005-12-31 och som då har rätt att avgå med ålderspension vid en tidigare ålder än 65 år enligt övergångsbestämmelser till PA-91 F som hänvisar till PA-91 gäller sagda övergångsbestämmelser.

Den förmånsbestämda ålderspensionen enligt föregående stycke beräknas för tid fr.o.m. den månad arbetstagaren fyller 65 år enligt punkt 2 ovan samt för tid före den månaden enligt 18 § PA 91.

9 § Övergångsbestämmelser för anställda vid Högskolan i Jönköping⁹⁸

1. Fortsatt tillämpning av tidigare pensionsavtal

För arbetstagare födda 1945 eller tidigare ska tidigare bestämmelser i PA-91 F fortsätta att tillämpas.

För arbetstagare som avgått med pensionsförmån enligt vid avgången gällande pensionsavtal gäller att bestämmelserna i det avtalet ska fortsätta att tillämpas.

För arbetstagare som uppbär tillfällig sjukpension gäller punkt 5 nedan.

2. Förmånsbestämd ålderspension

För arbetstagare som var anställd vid Högskolan i Jönköping den 31 december 2005 ska tabellerna i 18 och 19 §§ PA 03 (nuv. 4 kap. 6 och 7 §§) för anställda med 65 års pensionsålder tillämpas med tre års förskjutning. Tabellerna börjar således med födelseår 1946 och pensionsnivå 9,5 resp. 64,85 procent och slutar med 1976 och 0 resp. 60/30 procent.

3. Intjänad pensionsrätt den 31 december 2005

För arbetstagare som var anställd den 31 december 2005 och som t.o.m. detta datum intjänat rätt till pension enligt statliga pensionsbestämmelser eller enligt PA-91 F är den vid nämnda tidpunkt intjänade pensionen lika med den bolagiseringslivränta och fribrev som arbetstagaren skulle ha haft rätt till vid

⁹⁸ Se förhandlingsprotokoll 2006-03-28

avgång från anställningen. Samordning ska ske med eventuell icke-statlig pensionsrätt.

Den enligt ovan intjänade pensionen anknyts till prisbasbeloppet för år 2005 och värdesäkras under aktivtiden genom omräkning med senare förändringar av prisbasbeloppet.

Har en arbetstagare en annan statlig livränta än bolagiseringslivränta omvandlas denna till fribrev och anknyts till prisbasbeloppet för år 2005 och värdesäkras med senare förändringar av prisbasbeloppet.

4. Kompletterande efterlevandepension avseende lönedelar som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp

Kompletterande efterlevandepension som en arbetstagare har intjänat per den 31 december 2005 enligt statliga pensionsbestämmelser eller enligt PA-91 F är vid nämnda datum lika med kompletterande efterlevandelivränta (bolagiseringslivränta) och efterlevandefribrev.

De enligt ovan intjänade förmånerna anknyts till prisbasbeloppet för år 2005 och värdesäkras genom omräkning med senare förändringar av prisbasbeloppet. Har en arbetstagare en annan statlig kompletterande efterlevandelivränta än bolagiseringslivränta omvandlas denna till fribrev och anknyts till prisbasbeloppet för år 2005 och värdesäkras med senare förändringar av prisbasbeloppet.

Den kompletterande efterlevandelivräntan och det kompletterande efterlevandefribrevet tas ut som en livsvarig pension som räknas om genom anknytning till prisbasbeloppets förändring. Vilka efterlevande som är berättigade till sådan efterlevandepension bestäms av reglerna i PA-91 F.

5. Arbetstagare med tillfällig sjukpension

För arbetstagare som 2006-01-01 uppbär tillfällig sjukpension och/eller har personlig statlig pensionsrätt ska PA-91 F fortsätta att tillämpas. Med arbetstagare som uppbär tillfällig sjukpension jämföras arbetstagare som har lön med sjukavdrag och samordningsavdrag enligt övergångsbestämmelserna i allmänna villkorsavtalet 44 § punkt 3.

6. Pensionsålder

För den som är anställd 2005-12-31 och som då har rätt att avgå med ålderspension vid en tidigare ålder än 65 år enligt övergångsbestämmelser till PA-91 F som hänvisar till PA-91 gäller sagda övergångsbestämmelser.

Den förmånsbestämda ålderspensionen enligt föregående stycke beräknas för tid fr.o.m. den månad arbetstagaren fyller 65 år enligt punkt 2 ovan samt för tid före den månaden enligt 18 § PA 91.

10 § Övergångsbestämmelser för anställda vid de allmänna försäkringskassorna⁹⁹

1. Fortsatt tillämpning av tidigare pensionsavtal

För arbetstagare födda 1942 eller tidigare ska fr.o.m. den 1 januari 2005 bestämmelserna i PA-91 tillämpas.

För arbetstagare med tillfällig sjukpension gäller punkt 5 nedan.

2. Pensionsgrundande tjänstetid

Som pensionsgrundande tjänstetid tillgodoräknas en arbetstagare tid då pensionsavtalet för anställda vid de allmänna försäkringskassorna, PAF, gällt för arbetstagaren. För arbetstagare som 2002-12-31 innehade anställning med pensionsrätt enligt PAF tillgodoräknas också sådan icke-statlig tjänstetid före 2002-12-31 som arbetstagaren fått tillgodoräkna enligt då gällande bestämmelser.

3. Intjänad pensionsrätt den 31 december 2002

Bestämmelserna i 7 kap. om intjänad pensionsrätt t.o.m. den 31 december 2002 ska ha motsvarande tillämpning för anställda som har intjänat pensionsrätt enligt pensionsplan för arbetstagare hos allmän försäkringskassa, PAF.

4. Kompletterande efterlevandepension avseende lönedelar som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp

Kompletterande efterlevandepension avseende lönedelar över 7,5 inkomstbasbelopp som en arbetstagare har intjänat per den 31 december 2002 enligt PAF övergår vid nämnda datum till fribrev avseende kompletterande efterlevandelivränta.

Vid beräkning av efterlevandelivräntan ska

- bortses från kravet på fyllda 31 år och minst tre års pensionsgrundande tjänstetid
- samordning ske med eventuell icke-statlig pensionsrätt enligt då gällande bestämmelser i PAF

⁹⁹ Se förhandlingsprotokoll 2006-06-22

Det kompletterande efterlevandefribrevet anknyts till prisbasbeloppet för år 2002 och värdesäkras genom omräkning med senare förändringar av prisbasbeloppet. Det kompletterande efterlevandefribrevet tas ut som en livsvarig pension som räknas om genom anknytning till prisbasbeloppets förändring. Vilka efterlevande som är berättigade till sådan pension bestäms av reglerna i PAF.

5. Arbetstagare med tillfällig sjukpension

För arbetstagare som 2003-01-01 uppbär tillfällig sjukpension ska PA-91 tillämpas. Med arbetstagare som uppbär tillfällig sjukpension jämföras arbetstagare som har lön med sjukavdrag och samordningsavdrag enligt ALFA 6 kap. 8 §. Om arbetstagaren åter blir arbetsförmögen och den tillfälliga sjukpensionen upphör ska detta avtal gälla för arbetstagaren fr.o.m. dagen efter det att den tillfälliga sjukpensionen upphört. Därvid ska såväl förmånsbestämd som premiebestämd ålderspension tjänas in som om detta avtal hade gällt för arbetstagaren fr.o.m. 2003-01-01. Premie som inbetalas för sådan retroaktiv tid ska räknas upp med återbäringsräntan för traditionell livförsäkring hos den av parterna bildade försäkringsgivaren.

6. Pensionsålder m.m.

Fr.o.m. 1 september 2006 t.o.m. 31 december 2007 gäller att de kvinnor som har haft rätt att avgå med ålderspension enligt i övergångsbestämmelserna till PAF angivna kriterier och deras tillämpning och de män som uppfyller samma kriterier har rätt att avgå med ålderspension från 60 år. Därvid ska ålderspensionens förmånsnivå beräknas enligt 20 § (nuv. 4 kap. 8 §).

Fr.o.m. 1 januari 2008 gäller att de kvinnor som har haft rätt till ålderspension enligt i övergångsbestämmelserna till PAF angivna kriterier och deras tillämpning och de män som uppfyller samma kriterier har rätt att avgå med ålderspension från följande åldrar:

- 60 år om de är födda 1949 eller tidigare
- 61 år om de är födda 1950 - 1954
- 63 år om de är födda 1955 - 1959
- 64 år om de är födda 1960 - 1963.

Ålderspensionens storlek utgörs av nedanstående procenttal av pensionsunderlaget, multiplicerad med tjänstetidsfaktorn, vid uttag av ålderspension från olika åldrar.

Ålder	procent
60	60
61	65
62	70
63	75
64	80

Vid uttag från mellanliggande ålder justeras förmånsnivån proportionellt per månad.

De kvinnor och män som med stöd av denna punkt avgår med ålderspension före ordinarie pensionsålder har rätt att tillgodoräkna premie enligt 9 § PA 03 (nuvarande 3 kap. 2 §) första stycket för den tid som återstår från avgången till den ordinarie pensionsåldern.

Anmärkning:

Enligt förhandlingsprotokoll 2009-10-26 samt förhandlingsprotokoll 2010-02-18 gäller för vissa anställda vid Försäkringskassan som omfattas av verksamhetsövergången till Pensionsmyndigheten samt generellt vid verksamhetsövergångar inom det statliga avtalsområdet enligt 6 §b lagen (1982:80) om anställningsskydd, särskilda övergångsbestämmelser till PA 03 i enlighet med ovanstående utdrag ur förhandlingsprotokoll 2006-06-22.

11 § Övergångsbestämmelser för anställda vid Försäkringskassornas förbund (FKF)¹⁰⁰

1. Fortsatt tillämpning av tidigare pensionsavtal

För arbetstagare födda 1945 eller tidigare ska bestämmelserna i PA-91 tillämpas.

2. Förmånsbestämd ålderspension

För de FKF-anställda som övergick till Försäkringskassan ska tabellerna i 18 och 19 §§ PA 03 (nuv. 4 kap. 6 och 7 §§) för anställda med 65 års pensionsålder tillämpas med tre års förskjutning. Tabellerna börjar således med födelseår 1946 och pensionsnivå 9,5 resp. 64,85 procent och slutar med 1976 och 0 resp. 60/30 procent.

3. Pensionsgrundande tjänstetid

Som pensionsgrundande tjänstetid tillgodoräknas en arbetstagare sådan tid som har tillgodoräknats i ITP-planen per den 31 december 2005. Den pensionsrätt som

¹⁰⁰ Se förhandlingsprotokoll 2006-12-18

arbetstagaren har tjänat in i tidigare anställningar ska räknas in i den pensionsrätt som arbetstagaren tjänar in enligt PA 03 (nuv. Avdelning II).

4. Intjänad pensionsrätt 31 december 2005

Bestämmelserna i 7 kap. om intjänad pensionsrätt gäller i tillämpliga delar för FKF-anställda som övergick till Försäkringskassan och som den 31 december 2005 fortfarande var anställda vid Försäkringskassan.

5. Kompletterande efterlevandepension avseende lönedelar som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp

30 § PA 03 (nuv. 6 kap. 4 §) ska ha motsvarande tillämpning på fribrev avseende familjepension enligt ITP-planen.

6. Pensionsålder m.m.

Fr.o.m. 1 september 2006 t.o.m. 31 december 2007 gäller att de kvinnor som enligt Avtal om tjänstepension för anställda vid FKF (1999-12-13) har haft rätt att avgå med ålderspension enligt motsvarande i övergångsbestämmelserna till PAF angivna kriterier och deras tillämpning och de män som uppfyller samma kriterier har rätt att avgå med ålderspension från 60 år. Därvid ska ålderspensionens förmånsnivå beräknas enligt 20 § PA 03 (nuv. 4 kap. 8 §).

Fr.o.m. 1 januari 2008 gäller att de kvinnor som har haft rätt till ålderspension enligt motsvarande i övergångsbestämmelserna till PAF angivna kriterier och deras tillämpning och de män som uppfyller samma kriterier har rätt att avgå med ålderspension från följande åldrar:

- 60 år om de är födda 1949 eller tidigare
- 61 år om de är födda 1950 - 1954
- 63 år om de är födda 1955 - 1959
- 64 år om de är födda 1960 - 1963.

Ålderspensionens storlek utgörs av nedanstående procenttal av pensionsunderlaget, multiplicerad med tjänstetidsfaktorn, vid uttag av ålderspension från olika åldrar.

Ålder	procent
60	60
61	65
62	70
63	75
64	80

Vid uttag från mellanliggande ålder justeras förmånsnivån proportionellt per månad.

Pensionens storlek kan aldrig vara mindre än ITP-fribrevets värde.

De kvinnor och män som med stöd av denna punkt avgår med ålderspension före ordinarie pensionsålder har rätt att tillgodoräkna premie 9 § PA 03 (nuv. enligt 3 kap. 2 §) första stycket för den tid som återstår från avgången till den ordinarie pensionsåldern.

12 § Övergångsbestämmelser för anställda vid Swedesurvey¹⁰¹

1. Fortsatt tillämpning av tidigare pensionsavtal

För arbetstagare födda 1946 eller tidigare ska tidigare bestämmelser i PA-91 F fortsätta att tillämpas.

För arbetstagare som avgått med pensionsförmån enligt vid avgången gällande pensionsavtal gäller att bestämmelserna i det avtalet ska fortsätta att tillämpas. För arbetstagare som uppbär tillfällig sjukpension gäller punkt 5 nedan.

2. Förmånsbestämd ålderspension

För arbetstagare som var anställd vid Swedesurvey den 31 december 2006 ska tabellerna i 18 och 19 §§ PA 03 (4 kap. 6 och 7 §§) för anställda med 65 års pensionsålder tillämpas med fyra års förskjutning. Tabellerna börjar således med födelseår 1947 och pensionsnivå 9,5 resp. 64,85 procent och slutar med 1977 och 0 resp. 60/30 procent.

3. Intjänad pensionsrätt den 31 december 2006

För arbetstagare som var anställd den 31 december 2006 och som t.o.m. detta datum intjänat rätt till pension enligt statliga pensionsbestämmelser eller enligt PA-91 F är den vid nämnda tidpunkt intjänade pensionen lika med den bolagiseringslivränta och det fribrev som arbetstagaren skulle ha haft rätt till vid avgång från anställningen. Samordning ska ske med eventuell icke-statlig pensionsrätt.

Den enligt ovan intjänade pensionen anknyts till prisbasbeloppet för år 2006 och värdesäkras under aktivtiden genom omräkning med senare förändringar av prisbasbeloppet.

Har en arbetstagare en annan statlig livränta än bolagiseringslivränta omvandlas

¹⁰¹ Se förhandlingsprotokoll 2006-12-18

denna till fribrev och anknyts till prisbasbeloppet för år 2006 och värdesäkras med senare förändringar av prisbasbeloppet.

4. Kompletterande efterlevandepension avseende lönedelar som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp

Kompletterande efterlevandepension som en arbetstagare har intjänat per den 31 december 2006 enligt statliga pensionsbestämmelser eller enligt PA-91 F är vid nämnda datum lika med kompletterande efterlevandelivränta (bolagiseringslivränta) och efterlevandefribrev.

De enligt ovan intjänade förmånerna anknyts till prisbasbeloppet för år 2006 och värdesäkras genom omräkning med senare förändringar av prisbasbeloppet.

Har en arbetstagare en annan statlig kompletterande efterlevandelivränta än bolagiseringslivränta omvandlas denna till fribrev och anknyts till prisbasbeloppet för år 2006 och värdesäkras med senare förändringar av prisbasbeloppet.

Den kompletterande efterlevandelivräntan och det kompletterande efterlevandefribrevet tas ut som en livsvarig pension som räknas om genom anknytning till prisbasbeloppets förändring. Vilka efterlevande som är berättigade till sådan efterlevandepension bestäms av reglerna i PA-91 F.

5. Arbetstagare med tillfällig sjukpension

För arbetstagare som 2007-01-01 uppbär tillfällig sjukpension och/eller har personlig statlig pensionsrätt ska PA-91 F fortsätta att tillämpas. Med arbetstagare som uppbär tillfällig sjukpension jämföras arbetstagare som har lön med sjukavdrag och samordningsavdrag enligt övergångsbestämmelserna i ALFA 6 kap. 8 §.

6. Pensionsålder

För den som är anställd 2006-12-31 och som då har rätt att avgå med ålderspension vid en tidigare ålder än 65 år enligt övergångsbestämmelser till PA-91 F som hänvisar till PA-91 gäller sagda övergångsbestämmelser.

Den förmånsbestämda ålderspensionen enligt föregående stycke beräknas för tid fr.o.m. den månad arbetstagaren fyller 65 år enligt punkt 2 ovan samt för tid före den månaden enligt 18 § PA 91.

13 § Övergångsbestämmelse för anställda vid LFV Holding¹⁰²

1. Fortsatt tillämpning av tidigare pensionsavtal

För arbetstagare födda 1946 eller tidigare skall tidigare bestämmelser i PA-91 F fortsätta att tillämpas. För arbetstagare som avgått med pensionsförmån enligt vid avgången gällande pensionsavtal gäller att bestämmelserna i det avtalet skall fortsätta att tillämpas. För arbetstagare som uppbär tillfällig sjukpension gäller punkt 5 nedan.

2. Förmånsbestämd ålderspension

För arbetstagare som var anställd vid LFV Holding den 31 december 2006 ska tabellerna i 18 och 19 §§ PA 03 (nuv. 4 kap. 6 och 7 §§) för anställda med 65 års pensionsålder tillämpas med fyra års förskjutning. Tabellerna börjar således med födelseår 1947 och pensionsnivå 9,5 resp. 64,85 procent och slutar med 1977 och 0 resp. 60/30 procent.

3. Intjänad pensionsrätt den 31 december 2006

För arbetstagare som var anställd den 31 december 2006 och som t.o.m. detta datum intjänat rätt till pension enligt statliga pensionsbestämmelser eller enligt PA-91 F är den vid nämnda tidpunkt intjänade pensionen lika med den bolagiseringslivränta och det fribrev som arbetstagaren skulle ha haft rätt till vid avgång från anställningen. Samordning ska ske med eventuell icke-statlig pensionsrätt.

Den enligt ovan intjänade pensionen anknyts till prisbasbeloppet för år 2006 och värdesäkras under aktivtiden genom omräkning med senare förändringar av prisbasbeloppet

Har en arbetstagare en annan statlig livränta än bolagiseringslivränta omvandlas denna till fribrev och anknyts till prisbasbeloppet för år 2006 och värdesäkras med senare förändringar av prisbasbeloppet.

4. Kompletterande efterlevandepension avseende lönedelar som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp

Kompletterande efterlevandepension som en arbetstagare har intjänat per den 31 december 2006 enligt statliga pensionsbestämmelser eller enligt PA-91 F är vid nämnda datum lika med kompletterande efterlevandelivränta (bolagiseringslivränta) och efterlevandefribrev.

¹⁰² Se förhandlingsprotokoll 2006-12-18

De enligt ovan intjänade förmånerna anknyts till prisbasbeloppet för år 2006 och värdesäkras genom omräkning med senare förändringar av prisbasbeloppet.

Har en arbetstagare en annan statlig kompletterande efterlevandelivränta än bolagiseringslivränta omvandlas denna till fribrev och anknyts till prisbasbeloppet för år 2006 och värdesäkras med senare förändringar av prisbasbeloppet.

Den kompletterande efterlevandelivräntan och det kompletterande efterlevandefribrevet tas ut som en livsvarig pension som räknas om genom anknytning till prisbasbeloppets förändring. Vilka efterlevande som är berättigade till sådan efterlevandepension bestäms av reglerna i PA-91 F.

5. Arbetstagare med tillfällig sjukpension

För arbetstagare som 2007-01-01 uppbär tillfällig sjukpension och/eller har personlig statlig pensionsrätt ska PA-91 F fortsätta att tillämpas. Med arbetstagare som uppbär tillfällig sjukpension jämföras arbetstagare som har lön med sjukavdrag och samordningsavdrag enligt övergångsbestämmelserna i AVA 12 § 8 mom.

6. Pensionsålder

För den som är anställd 2006-12-31 och som då har rätt att avgå med ålderspension vid en tidigare ålder än 65 år enligt övergångsbestämmelser till PA-91 F som hänvisar till PA-91 gäller sagda övergångsbestämmelser.

Den förmånsbestämda ålderspensionen enligt föregående stycke beräknas för tid fr.o.m. den månad arbetstagaren fyller 65 år enligt punkt 2 ovan samt för tid före den månaden enligt 18 § PA-91.

Arbetsgivarverket

Saco-S

Monica Dahlbom

Lena Emanuelsson

Seko, Service- och kommunikationsfacket

Lars Johansson

Hanteringsordning för överenskommelser om att tillämpa Avdelning I

Då en arbetsgivare och en arbetstagare inleder en dialog om att ingå en sådan överenskommelse som framgår av avtalet ska arbetstagarens fackliga organisation underrättas i enlighet med 1 kap. 5 §.

Överenskommelse enligt 1 kap. 1 § tredje punkten ska göras på särskild blankett och i enlighet med anvisningar för hur den ska fyllas i.

Blankett för överenskommelsen beställs hos SPV av arbetsgivaren eller av arbetstagaren. Beställd blankett skickas till arbetstagaren på dennes folkbokföringsadress. Tillsammans med blanketten bifogas riktad information till arbetstagaren.

Arbetstagare och arbetsgivare fyller i och undertecknar överenskommelsen. Överenskommelsen skickas till SPV i enlighet med anvisningarna till blanketten. SPV bekräftar till arbetsgivaren att blanketten tagits emot.

Överenskommelsen är giltig om den är underskriven. Ikraftträdandet kan ske som tidigast vid premieöverföring månaden efter den då SPV mottagit Överenskommelsen. Överenskommelsen kan dock inte träda i kraft innan arbetstagaren och arbetsgivaren lämnat samtliga begärda uppgifter på det sätt som framgår av SPV:s anvisningar.

Parter

Arbetsgivarsidan: Arbetsgivarverket

Arbetstagarsidan: OFR:s förbundsområden inom det statliga
förhandlingsområdet sammantagna

Saco-S

Seko, Service- och kommunikationsfacket

Slutlig version av PA 16

1§

Parterna har efter det att PA 16 träffades i förhandlingar kommit överens om flera förändringar i avtalet. I bilaga 1 till detta protokoll återfinns PA 16 i lydelse från och med 2024-01-01.

Vid protokollet
Matilda Nyström Arnek

Justerat den 2023-12-20
Arbetsgivarverket

Anna Falck

Justerat den 2023-12-20
OFR:s förbundsområden inom det
statliga förhandlingsområdet
sammantagna

Åsa Erba Stenhammar

Justerat den 2023-12-20
Saco-s

Anna Steen

Justerat den 2023-12-20
Seko, Service- och
kommunikationsfacken

Helena Thornberg

Inledande text till PA 16

Arbetsgivarverket, Saco-S och Seko undertecknade den 28 juni 2015 överenskommelse om pensionsavtal 2016. Överenskommelsen förtydligades genom att parterna den 11 november 2015 tecknade ”Pensionsavtal för anställda inom det statliga avtalsområdet (PA 16)”. OFR/S,P,O anslöts genom överenskommelse mellan samtliga parter till avtalet genom förhandlingsprotokoll den 23 februari 2016.

Det nya avtalet ersatte tidigare pensionsbestämmelser. PA 16 består av två avdelningar. Avdelning I tillämpas för arbetstagare födda 1988 och senare, Avdelning II för arbetstagare födda 1987 eller tidigare. Avdelning I tillfördes nya ålderspensionsbestämmelser, lägre pensionsåldrar utmönstrades, ålderspension flex infördes och delpensionsavtalet utmönstrades. I Avdelning II införlivades till stor del pensionsbestämmelserna enligt PA 03 och tidigare övergångsbestämmelser ägde fortsatt giltighet.

Parterna var i och med överenskommelsen även eniga om administrationsvillkor för valcentral och anslutningsvillkor för försäkringsgivare.

Under 2023 har parterna genomfört förhandlingar om ändringar i befintligt avtal. I denna version av PA 16 är förändringar som parterna är överens om 2023-11-15 införda.

De nya bestämmelserna träder i kraft 2024-01-01 om inget annat framgår av förhandlingsprotokoll eller tillhörande bilagor.

Stockholm 2023-11-27

Parter

Arbetsgivarsidan: Arbetsgivarverket

Arbetstagarsidan: OFR:s förbundsområden inom det statliga
förhandlingsområdet sammantagna

Saco-S

Seko, Service- och kommunikationsfacket

Överenskommelse om ändringar i PA 16

1 §

Parterna träffar följande överenskommelse om ändringar i PA 16 m.fl. avtal.

De nya bestämmelserna träder i kraft 2024-01-01 om inget annat framgår av detta protokoll eller tillhörande bilagor.

2 §

Parterna är överens om ändringar i PA 16, bilaga 1.

För arbetstagare födda 1965 eller tidigare och som omfattas av PA-16 Avdelning II tillämpas ändringarna med vissa undantag och tillägg enligt övergångsbestämmelser, bilaga 2. De omfattas även av Delpensionsavtalet.

Om en bestämmelse i ett kollektivavtal, som inte ändrats genom denna överenskommelse, hänvisar till pensionsåldern i PA 16 eller tidigare pensionsbestämmelse kan frågan tas upp mellan parterna.

3 §

Parterna är överens om att införa ett längre intjänande av premiebestämda pensioner i PA 16, Avdelning II. Samtidigt införs Ålderspension flex i samma avdelning.

För att finansiera det längre och högre intjänandet är parterna i första hand överens om ändringar i vissa pensionsbestämmelser. Därutöver har även andra överenskommelser träffats både avseende pension och andra bestämmelser.

Förändringarna har inte retroaktiv verkan.

4 §

Den som omfattas av PA 16 tjänar in premiebestämda ålderspensioner till utgången av kalendermånaden före den månad då arbetstagaren fyller 69 år.

Parterna vill förtydliga att även den som omfattas av Avdelning II och som nyanställs eller som tillträder en ny anställning från och med den månad då arbetstagaren fyller 65 år eller senare omfattas av det förlängda premiebestämda pensionsintjänandet.

För arbetstagare som vars premiebestämda ålderspension har slutbetalats enligt övergångsbestämmelserna, bilaga 2, 2 § första stycket betalas premier för ålderspension flex till och med månaden före den då arbetstagaren fyller 65 år. Från och med den månad då arbetstagaren fyller 65 år och till utgången av kalendermånaden före den månad då arbetstagaren fyller 69 år betalas premier för samtliga premiebestämda pensioner. Bestämmelsen inkluderar även arbetstagare med rätt till lägre pensionsålder enligt tidigare övergångsbestämmelser.

För den arbetstagare som omfattas av Avdelning II, 2 kap. 1 § andra stycket avseende lägre ålder för beräkning av målpension som, utan att avgå vid den nyssnämnda åldern¹, fortsätter anställningen hos arbetsgivaren, tjänar in ålderspension flex samt kompletterande ålderspension enligt avtalets bestämmelser i övrigt. Den arbetstagare som avgår i pensioneringssyfte och återkommer i arbete före 65 års ålder tjänar in ålderspension flex. Från 65 års ålder tjänar arbetstagaren in premiebestämda pensioner i sin helhet. Arbetsgivaren kan för yrkesofficer som efter avgång i pensioneringssyfte återkommer i tjänst medge intjänande av kompletterande ålderspension även före 65 års ålder.

¹ Den yrkesofficer som är flygförare med särskild pension enligt PA 16, Avdelning II, 4 kap. 8 § fotnot 1) och som utan att avgå med sådan pension fortsätter anställning hos arbetsgivaren tjänar in premiebestämda pensioner i sin helhet fram till dess att den individuella ålderspensionen slutbetalas. Därefter gäller bestämmelser som för den i övrigt som omfattas av Avdelning II, 2 kap. 1 § andra stycket.

5 §

Parterna är överens om att delpensionsavtalet upphör att gälla från och med 2024-01-01.

Se även särskilda övergångsbestämmelser i bilaga 2.

6 §

Bestämmelserna om beräkning av premier vid retroaktiv löneutbetalning i samband med lönerevision enligt Avdelning I, 3 kap. 1 § träder i kraft från 2025-01-01.

7 §

Parterna är överens om att införa möjlighet för arbetsgivare och arbetstagare som är yrkesofficer att träffa enskild överenskommelse om att förskjuta pension, bilaga 3.

Bestämmelserna omfattar de särskilda pensionsförmåner som enligt avtalet utbetalas vid 61 (55) års ålder.

Parterna har inte haft för avsikt att i övrigt ändra denna förmån.

8 §

Genom denna överenskommelse om ändring av PA 16 har ålderspension flex införts för alla arbetstagare som omfattas av avtalet. Genom ålderspension flex får arbetstagaren ett högre tjänstepensionsintjänande med möjlighet till ett flexiblare uttag för ett längre arbetsliv. Möjligheten att ta ut ålderspension flex, i kombination med att gå ned i arbetstid de sista åren av arbetslivet, kan underlätta för arbetstagaren att arbeta längre och att förbereda sig för pensionen. Därmed bidrar också ålderspension flex till att främja kompetensförsörjningen på avtalsområdet. Avgörande för planeringen och möjligheten att ingå en hållbar överenskommelse om att gå ned i arbetstid är dialogen 'chef-medarbetare'.

Parterna är mot den bakgrunden överens om ändringar i 13 kap. 3 a § Villkorsavtal/Villkorsavtal-T samt 15 § 2.6 mom. Affärsverksavtal/Affärsverksavtal-T, bilaga 4.

9 §

Parterna har träffat en överenskommelse med stöd av 2 § i lag (2012:854) om uthyrning av arbetstagare, bilaga 5.

Parterna är överens om ändringar i Avtal om omställning, bilaga 6.

10 §

Parterna är överens om att arbetsgivarnas avgifter till Rådet för partsgemensamt stöd under åren 2024 och 2025 sätts till 0 kronor. Från och med år 2026 är avgiften tillsvidare 0,03 procent.

Parterna är överens om att arbetsgivarna från och med 2024-01-01 och tillsvidare avsätter 0,2 procent till lokala omställningsmedel.

Parterna är överens om att den återbetalning som arbetsgivarna från och med 2022-10-01 får till följd av att Trygghetsstiftelsen registrerats och godkänts som en omställningsorganisation hos Kammarkollegiet är en del av finansieringen av denna överenskommelse.

11 §

För den arbetstagare som före 2023-07-01 erhållit beslut om delpension äger 3 § i överenskommelsen daterad 2022-12-07 fortsatt giltighet. Det innebär att delpensionen för en sådan arbetstagare även efter år 2023 kan förlängas om arbetstagaren fyller 65 år 2023 eller senare och då på det sätt och enligt de förutsättningar som framgår av protokollet.

För den som är 57 år och som till och med 2023-12-31 blir uppsagd på grund av arbetsbrist så gäller bestämmelserna om särskild pensionsersättning enligt Avtal om omställning i dess lydelse före 2024-01-01. Den arbetstagaren som enligt de bestämmelserna erhåller beslut om särskild pensionsersättning omfattas också av 4.1 § i protokoll daterat 2022-12-07. Det innebär att omställningsnämnden kan förlänga den särskilda pensionsersättningen för arbetstagaren även efter utgången av år 2023 och då på det sätt och enligt de förutsättningar som framgår av protokollet. Denna möjlighet finns inte för den arbetstagare som blir uppsagda efter 2023-12-31 och som därför omfattas av bestämmelserna i dess lydelse från 2024-01-01.

12 §

Parterna är överens om att tidigare övergångsbestämmelser om lägre pensionsåldrar äger fortsatt giltighet. Parterna är härvid överens om att gemensamt informera om de förändringar som beslutats avseende uttag av garantipension inom den allmänna pensionen.

13 §

Parterna är överens om att genomföra en redaktionell översyn av PA 16. Översynen ska bland annat innefatta ändringar till följd av OFR/S,P,O:s anslutning till PA 16 (2016-02-23) samt eventuella ändringar till följd av överenskommelsen enligt detta protokoll.

Vid protokollet

Matida Nyström Arnek

Justerat den 2023-05-05
Arbetsgivarverket

Anna Falck

Justerat den 2023-05-05
OFR:s förbundsområden inom det
statliga förhandlingsområdet
sammantagna

Åsa Erba Stenhammar

Justerat den 2023-05-05
Saco-s

Anna Steen

Justerat den 2023-05-05
Seko, Service- och kommunika-
tionsfacket

Helen Thornberg

Övergångsbestämmelser PA 16

1 §

För den arbetstagare som omfattas av PA 16, Avdelning II och är född 1965 eller tidigare tillämpas avtalet med följande undantag, tillägg och förtydliganden.

2 § Intjänande av individuell ålderspension och kompletterande ålderspension

För arbetstagare som avgår i pensioneringssyfte före månaden då arbetstagaren fyller 65 år (förtida uttag) ska premier enligt 3 kap. 1 §, 6 st. i pensionsavtalets lydelse före 2024-01-01 tillgodoräknas för tid t. o. m. månaden före den månad arbetstagaren fyller 65 år.

Den arbetstagare vars premiebestämda ålderspension slutbetalats enligt ovan, erhåller inget ytterligare intjänande av individuell ålderspension eller kompletterande ålderspension före 65 års ålder.

För arbetstagare med en lägre pensionsålder enligt bestämmelserna i PA 16, Avdelning II, 2 kap. 1 §, andra stycket betalas kompletterande ålderspension för den som fortsätter en anställning till 65 års ålder. Detta gäller inte den som avgår i pensioneringssyfte och återanställs före den månad då arbetstagaren fyller 65 år.

Efter 65 års ålder betalas premier för såväl individuell ålderspension som kompletterande ålderspension enligt bestämmelserna i PA 16, Avdelning II.

3 § Införande och intjänande av ålderspension flex

I stället för vad som framgår av Avdelning II, 3 kap. 3 a § tillgodoräknas ålderspension flex med en premie på 0,5 procent av den pensionsgrundande lönen per månad. Intjänande av ålderspension flex följer i övrigt vad som gäller enligt PA 16, Avdelning II i lydelse från 2024-01-01. Se dock undantag i visst fall enligt 4 § för den som beviljats delpension.

Den arbetstagare som avgår i pensioneringssyfte före 65 år och återgår i arbete tjänar in ålderspension flex till 69 års ålder. Bestämmelsen gäller även den som avgår i pensioneringssyfte enligt bestämmelser om lägre pensionsålder.

4 § Delpension äger fortsatt giltighet

Delpensionsavtalet äger fortsatt giltighet. Bestämmelserna i delpensionsavtalet och tillhörande bestämmelser i PA 16 i lydelse före 2024-01-01 lämnas för gruppen oförändrade.

För den som efter beslut av arbetsgivaren erhåller delpensionsförmån avsätts inte premier för ålderspension flex under tid med delpension eller vid arbete därefter.

För den arbetstagare som efter delpensionsledighet kvarstår i anställning eller återkommer i anställning efter 65 års ålder avsätts premier till ålderspension individuell och kompletterande ålderspension enligt bestämmelserna i avtalet.

5 § Uttagsålder för ålderspension samt slutbetalning

I stället för den ålder som framgår av Avdelning II, 3 kap. 6 § stycke 1 och 2 samt 4 kap. 9 § och 7 kap. 4 § lämnas uttagsåldern för tidigast utbetalning av ålderspension oförändrad vid 61 års ålder enligt bestämmelserna i PA 16 före 2024-01-01.

*Ändrad
enl ök.
240306
/MNA*

Ålderspension flex kan tidigast utbetalas från 63 års ålder.

Enskild överenskommelse om arbete med uppskjuten pension

1 §

Arbetsgivaren och den yrkesofficer som omfattas av bestämmelserna i PA 16, Avdelning II, 2 kap. 1 § andra stycket kan träffa överenskommelse om att sådan särskild pensionsförmån som enligt avtalet utbetalas från 61¹ års ålder kan skjutas upp till förmån för arbete hos arbetsgivaren.

Genom en sådan enskild överenskommelse kan arbetstagaren komma överens om att kvarstå i arbete hos arbetsgivaren med ett uppskjutet uttag av förmånen och då som längst för utbetalning från månaden efter den månad då arbetstagaren uppnår 65 år och under förutsättning att arbetstagaren kvarstår i arbete fram till samma tidpunkt.

Från den tidpunkt före 65 år då en sådan överenskommelse löpt ut kan inte pensionsperioden skjutas framåt ytterligare utan en förnyad överenskommelse. Den arbetstagare som utan överenskommelse väljer fortsatt anställning kan inte ensidigt skjuta fram pensionsuttaget. Den särskilda pensionsförmånen gäller då vid avgång den tid som då återstår.

För rätt till sådan särskild pensionsförmån med maximalt antal utbetalningsmånader gäller uttag och avgång i pensioneringssyfte i direkt anslutning till att överenskommelsen avslutas.

Förmånen ska som längst kunna tas ut till månaden före den då arbetstagaren fyller 69 år.

2 §

En överenskommelse om fortsatt arbete med uppskjutet uttag ska vara skriftlig och gälla för en period om kortast sex månader och som maximalt 48 månader. Överenskommelsen får förnyas. Sammantaget kan sådana överenskommelser inte omfatta längre tid än maximalt 48 månader.

¹ Motsvarande möjlighet gäller med vissa tillägg enligt 6 § den som kan avgå enligt fotnot 1) till Avdelning II, 4 kap. 8 §.

Det uppskjutna uttaget omfattar den tid som arbetstagaren och arbetsgivaren är överens om fortsatt arbete.

3 §

Överenskommelsen gäller från den tidpunkt som den träffas eller det senare datum som parterna enas om. Överenskommelse kan inte gälla retroaktivt för förfallen förmån - däremot för förmån som ännu inte förfallit.

Den arbetstagare som utan överenskommelse kvarstår i arbete kan senare träffa överenskommelse om den tid som då kvarstår av pensionsförmånen.

Den som börjat ta ut pensionsförmånen kan inte pausa uttaget och därmed inte heller träffa överenskommelse enligt bestämmelserna i detta protokoll.

4 §

En överenskommelse om fortsatt anställning och uppskjutet uttag gäller för den tid som arbetsgivare och arbetstagare är överens om.

Överenskommelsen kan om arbetsgivare och arbetstagare är överens om detta avslutas i förtid. Arbetstagarens pensionsförmån anses då uppskjuten till månadsskiftet närmast efter det som avgång sker och förskjuts i motsvarande omfattning.

Den arbetstagare som ensidigt bryter överenskommelsen behåller inte rätten att skjuta upp förmånen. Det samma gäller den vars anställning avslutas efter avskedande eller uppsägning på grund av personliga skäl. Förmånen är då förfallen fram till månadsskiftet närmast efter det att anställningen upphörde. Arbetstagaren kan, om det finns särskilda skäl, i en sådan situation begära att pensionsnärnnden prövar fråga om ett uppskjutet uttag.

För det fall arbetsgivaren, på grund av arbetsbrist eller enbart för att arbetstagaren inte kan placeras i säkerhetsklass, avslutar en anställning i förtid under sådan tid som omfattas av överenskommelsen gäller rätt till uppskjutet uttag för arbetad tid före det att anställningen upphörde.

5 §

Den flygförare som enligt bestämmelsen i fotnot 1) till Avdelning II, 4 kap, 8 § kan avgå med ålderspension från tidigare ålder kan träffa enskild överenskommelse med arbetsgivaren enligt bestämmelserna ovan. Arbetstagaren kan skjuta upp särskild pensionsförmån från det att arbetstagaren uppnått villko-

ren i bestämmelsen och i övrigt med beaktande av vad som regleras i 1-4 §§. Pension kan som längst skjutas upp så att förmånen i sin helhet har betalats månaden före det att arbetstagaren uppnår 69 års ålder.

6 §

Särskild pensionsförmån enligt detta protokoll räknas om med förändringar av prisbasbeloppet under tid då pensionen skjuts upp.

Ändringar i VA/VA-T samt AVA/AVA-T

1 §

Parterna är överens om att bestämmelserna i 13 kap. 3 a § i Villkorsavtal/Villkorsavtal-T respektive 15 § 2.6 mom. i Affärsverksavtal/Affärsverksavtal-T från 2024-01-01 ska ha följande lydelse.

”Ledighet kan beviljas för att stödja ett längre arbetsliv

Den som med stöd av pensionsavtalet PA 16 har ett intjänande av ålderspension flex kan ansöka om tjänstledighet för att i slutet av arbetslivet gå ner i arbetstid för att uppnå ett längre arbetsliv. Den minskade arbetstiden ska inte användas för annat förvärvsarbete.

Tjänstledighet kan som tidigast beviljas från den månad då arbetstagaren fyller 63 år. Ledighet kan beviljas såväl den som har heltids- som deltidansställning, men arbetstagaren kan aldrig arbeta mindre än 50 procent av heltid. Arbetsgivaren har att ta ställning till ansökan utifrån en samlad bedömning av verksamhetens behov och arbetstagarens önskemål. Arbetsgivaren bör se välvilligt på tjänstledigheten.

Tjänstledigheten kan endast undantagsvis avbrytas i förtid.

Arbetstagaren ska skriftligen ansöka om tjänstledighet. Arbetsgivaren ska skyndsamt pröva ansökan.

För det fall arbetsgivaren avser att avslå ansökan ska arbetsgivaren omgående och innan beslut fattas skriftligen informera arbetstagaren och den berörda lokal arbetstagarorganisation om det tilltänkta beslutet och om skälen till varför ledigheten inte kan beviljas.

Den lokala arbetstagarorganisationen har rätt att begära förhandling med arbetsgivaren om det tilltänkta beslutet. Vid förhandlingen anses arbetstagarens ansökan om tjänstledighet avse en minskning av arbetstiden med 20 procent. Om parterna inte enas i förhandlingen, eller om lokal eller

central förhandling inte begärs inom angiven tid, får arbetsgivaren besluta i frågan.

Begäran om lokal förhandling ska göras skyndsamt, dock senast inom tio arbetsdagar räknat från den dag då organisationen informerats. Central förhandling ska begäras inom tio arbetsdagar efter att den lokala förhandlingen avslutats.

Bestämmelserna i tredje - femte styckena ersätter bestämmelserna om arbetsgivarens skyldighet enligt MBL i den utsträckning dessa är dispositiva”.

Parter

Arbetsgivarsidan: Arbetsgivarverket

Arbetstagarsidan: OFR:s förbundsområden inom det statliga
förhandlingsområdet sammantagna
Saco-S
Seko, Service- och kommunikationsfacket

Försäkringsteknisk ålder PA 16, Avdelning I och Avdelning II

1 § Försäkringsteknisk ålder

Vid implementeringen av PA 16 införde parterna efter önskemål från försäkringsgivarna en försäkringsteknisk pensionsålder för beräkning av premiebestämda ålderspensioner i Avdelning I. Vid förhandlingar under 2023 har parterna enats om att höja den ålder till vilken arbetstagare kan erhålla pensionspremier enligt Avdelning II till månaden före den då arbetstagaren fyller 69 år. Samtidigt är parterna ense om att den åldern även ska gälla för premieintjänande i Avdelning I.

Från den 1 januari 2024 är därför den försäkringstekniska pensionsåldern enligt PA 16 Avdelning I och II ingången av den månad då arbetstagaren fyller 69 år.

Vid protokollet

Justerat den
Arbetsgivarverket

Anna Falck

Justerat den 230607
OFR:s förbundsområden inom det
statliga förhandlingsområdet

Åsa Erba-Stenhammar

Justerat den 230607
Saco-S

Anna Steen

Justerat den 230607
Seko, Service- och kommunikations-
Facket

Helen Thornberg

Parter

Arbetsgivarsidan:	Arbetsgivarverket
Arbetstagarsidan:	OFR:s förbundsområden inom det statliga förhandlingsområdet sammantagna
	Saco-S
	Seko, Service- och kommunikationsfacket

Uppehåll i utbetalning av förmånsbestämd pension

1 §

Inkomstskattelagen (1999:1229) har ändrats så att lagen för de första fem åren av tjänstepensionsutbetalning medger att en arbetstagare kan göra ett eller flera uppehåll med utbetalningarna av ålderspensionen inom ramen för tjänstepensionen samt att lagen medger ändring av utbetalningstiden. Ändringen äger giltighet från och med den 1 januari 2025.

Parterna är överens om att införa möjligheter att göra uppehåll under utbetalning av förmånsbestämd ålderspension, fribrev samt egenlivränta enligt statliga tjänstepensionsbestämmelser i enlighet med vad som följer nedan.

Ett uppehåll i utbetalningen ska vara kostnadsfri för den försäkrade.

Någon ändring av utbetalningstiden är inte möjlig att göra av förmånsbestämd pension.

2 §

De nya bestämmelserna gäller för statliga tjänstepensionsbestämmelser från och med 1 januari 2025. Bestämmelserna ska tillämpas både för den arbetstagare som före lagens införande har påbörjat utbetalning av ålderspension och för den vars ålderspensionsutbetalningar inleds därefter.

Ändringarna ska tillämpas från och med lagens ikraftträdande eller senast från och med den 1 januari 2026 och omfattar ålderspension som betalas ut under som kortast fem år.

Bestämmelserna omfattar sådan förmånsbestämd ålderspension som betalas ut livslångt och inte förmånsbestämd ålderspension enligt övergångsbestämmelser eller med en lägre ålder för beräkning av målpension än 65 år såvitt avser utbetalning som görs fram till 65 års ålder, alternativt vid uppskjutet uttag enligt enskild överenskommelse till den senare tidpunkt som följer av överenskommelsen.

3 §

Lagstiftningen öppnar för möjligheten att göra uppehåll i utbetalningen av efterlevandepension. Parterna är överens om att förmånsbestämd efterlevandepension varken ska omfattas av möjligheten till uppehåll eller av möjligheten till förändrad utbetalningstid.

4 §

Ett uppehåll i tjänstepensionen sker efter ansökan från arbetstagaren och kan enbart omfatta hela kalendermånader.

Efter uppehållet i en förmånsbestämd ålderspension ska pensionen räknas om i enlighet med SPV:s försäkringstekniska riktlinjer.

Ett uppehåll i utbetalningarna hindrar inte en arbetstagares möjligheter att tjäna in ytterligare tjänstepension vid anställning inom kollektivavtalsområdet.

De närmare bestämmelserna framgår av bilaga till detta protokoll.

Vid protokollet

Matilda Nyström Arnek

Justerat den 2024-12-13

Andreas Nyström

Justerat den 2024-12-13

OFR:s förbundsområden inom det
statliga förhandlingsområdet sam-
mantagna

Åsa Erba Stenhammar

Justerat den 2024-12-13

Saco-s

Anna Steen

Justerat den 2024-12-13

Seko, Service- och kommunikations-
facket

Helen Thornberg

Om utbetalning av den förmånsbestämda ålderspensionen har påbörjats kan den försäkrade göra ett uppehåll i utbetalningen. Ett uppehåll kan enbart avse hel tjänstepensionsförsäkring och hela kalendermånader.

Ett uppehåll sker efter ansökan från den försäkrade hos SPV och på det sätt som SPV anger. Av ansökan ska framgå under vilken tidsperiod som uppehållet ska vara.

Upphållet i utbetalning ska kunna förlängas eller avbrytas i förtid genom att arbetstagaren skickar in en ny ansökan om detta. Ett uppehåll ska träda ikraft senast vid utgången av kalendermånaden efter ansökningsmånaden eller vid den senare tidpunkt som anges i ansökan.

Efter ett uppehåll ska utbetalningen av ålderspensionen fortsätta.

Den förmånsbestämda pensionen klassificeras under uppehållet i utbetalningen som att den är under utbetalning.

Ett uppehåll i utbetalningarna hindrar inte en arbetstagares möjligheter att tjäna in ytterligare tjänstepension enligt de bestämmelser som framgår av PA 16 vid anställning inom kollektivavtalsområdet.

Parter

Arbetsgivarsidan:	Arbetsgivarverket
Arbetstagarsidan:	OFR:s förbundsområden inom det statliga förhandlingsområdet sammantagna
	Saco-S
	Seko, Service- och kommunikationsfacket

Uppehåll i utbetalning av premiebestämda ålderspensioner samt ändring av utbetalningstiden i statliga tjänstepensionsbestämmelser

1 §

Inkomstskattelagen (1999:1229) har ändrats så att lagen för de första fem åren av tjänstepensionsutbetalning medger att en arbetstagare kan göra ett eller flera uppehåll med utbetalningarna av ålderspensionen inom ramen för tjänstepensionen samt att lagen medger ändring av utbetalningstiden. Ändringen äger giltighet från och med den 1 januari 2025.

Parterna är överens om att införa möjligheter att göra uppehåll under utbetalning av premiebestämda ålderspensioner enligt statliga tjänstepensionsbestämmelser.

Det blir också möjligt att under utbetalningen komma överens om en längre utbetalningstid.

Såväl uppehåll i utbetalning som ändring av utbetalningstid ska vara kostnadsfri för den försäkrade.

2 §

De nya bestämmelserna gäller för statliga tjänstepensionsbestämmelser från och med 1 januari 2025 och tillsvidare. En försäkringsgivare ska tillämpa de ändrade bestämmelserna senast från och med den 1 januari 2026 och omfattar ålderspension som betalas ut under som kortast fem år.

Bestämmelserna ska tillämpas både för den arbetstagare som före lagens införande har påbörjat utbetalning av ålderspension och för den vars ålderspensionsutbetalningar inleds därefter.

3 §

Lagstiftningen öppnar för möjligheten att göra uppehåll i utbetalningen av efterlevandepension.

Försäkringsgivare, som bedömer att återbetalningsskydd inom ramen för premiebestämd pension är att betrakta som en efterlevandepension, har rätt att inom ramen för försäkringens villkor medge såväl uppehåll som förändrad utbetalningstid.

4 §

En försäkrad ska kunna välja att förlänga utbetalningstiden för premiebestämda ålderspensioner som är under utbetalning.

5 §

De närmare bestämmelserna framgår av bilaga till detta protokoll.

Vid protokollet

Matilda Nyström Arnek

Justerat den 241213
Arbetsgivarverket

Andreas Nyström

Justerat den 241213
Saco-s

Anna Steen

Justerat den 241213
OFR:s förbundsområden inom det
statliga förhandlingsområdet sam-
mantagna

Åsa Erba Stenhammar

Justerat den 241213
Seko, Service- och kommunikations-
facket

Helen Thornberg

Om utbetalning av ålderspension har påbörjats kan den försäkrade göra ett uppehåll i utbetalningen och/eller förlänga utbetalningstiden för ålderspensionen. Ett uppehåll kan enbart avse hel tjänstepensionsförsäkring och avse hela kalendermånader.

Ett uppehåll sker efter ansökan från den försäkrade hos berörd försäkringsgivare på det sätt som försäkringsgivaren anger. Av ansökan ska framgå under vilken tidsperiod som uppehållet ska vara. Uppehållet i utbetalning ska kunna förlängas eller avbrytas i förtid. Ett uppehåll ska träda ikraft vid utgången av kalendermånaden efter ansökningsmånaden eller vid den senare tidpunkt som anges i ansökan.

De val den försäkrade gjort för uttaget av ålderspension före uppehållet kvarstår när utbetalning återupptas. När ett temporärt uttag av ålderspension återupptas efter ett uppehåll fortsätter utbetalningarna under det antal månader som kvarstod av den valda utbetalningslängden när uppehållet påbörjades.

En tjänstepensionsförsäkring med uppehåll i utbetalning klassificeras under uppehållet som en tjänstepensionsförsäkring under utbetalning.

Ett uppehåll i utbetalningarna hindrar inte en arbetstagares möjligheter att tjäna in ytterligare tjänstepension vid anställning inom kollektivavtalsområdet.

Parter

Arbetsgivarsidan: Arbetsgivarverket

Arbetstagarsidan: OFR/S,P,O:s förbundsområden inom det statliga förhandlingsområdet sammantagna

**Ramavtal om löner m.m. för arbetstagare inom
det statliga avtalsområdet (RALS 2025–2027)
m.fl. avtal (Utdrag 10–11 §§)**

10 §

Parterna är överens om att successivt öka avsättningen till PA-16, Avdelning I och II, ålderspension flex, dock högst till en total avsättning på 2.0 %. Detta under förutsättning att parterna kommer överens om motsvarande finansiering.

Från och med 1 januari 2026 ska premien till ålderspension flex vara 1,6 %. Samtidigt sänks avgift till Trygghetsstiftelsen permanent till 0,2 %.

Från och med den 1 oktober 2026 ska premien till ålderspension flex vara 1,7 %. Parterna är överens om att höjningen av premien bekostas genom en motsvarande justering av oenighetsutrymmet enligt bilaga B till RALS.

För arbetstagare i Avdelning II som erhåller avsättning till ålderspension flex enligt övergångsbestämmelser med 0,5 % ska i stället gälla 0,6 % respektive 0,7 %.

11 §

Parterna är överens om att Pensionsnämnden om det finns synnerliga skäl kan medge att en arbetstagare vars efterskydd upphört till följd av att ersättning från Försäkringskassan inte längre betalas kan återföras till bestämmelserna i avtalet. Detta under förutsättning att Försäkringskassans utbetalning återupptagits. Till synnerliga skäl hör frågor av t.ex. administrativ karaktär eller liknande. Den enskilde har att vända sig till SPV som, om skäl föreligger, ska ta upp frågan i Pensionsnämnden.

Vid protokollet

Matilda Nyström Arnek

Justerat den 1 oktober
Arbetsgivarverket

Andreas Nyström

Justerat den 1 oktober
OFR/S,P,O förbundsområden inom
det statliga förhandlingsområdet
sammantagna

Åsa Erba-Stenhammar

Martin Åberg

Susanne Hultgren

PA 16 – Pensionsavtal för dig som är anställd på det statliga avtalsområdet. Offentliganställdas Förhandlingsråd, OFR, har utarbetat avtalstrycket på uppdrag av de statliga förbundsområdena OFR/S,P,O.

OFR | Offentliganställdas
Förhandlingsråd